

EDITORIAL

Any nou, vida nova

Per què no? És un tòpic? Potser sí. No volem en aquest editorial fer balanç de l'any que s'ha acabat: tots el tenim encara ben present en el nostre pensament, amb tot allò de bo i no tan bo que hem viscut, amb totes les persones que han omplert la nostra vida i amb les que han marxat; un any més, però, que acaba essent exclusiu i diferent, perquè allò que hem viscut no té tornada. Segurament que a nivell col·lectiu passarà al record com un any molt difícil, potser un més de l'època de la crisi o potser ja l'últim.

És per això que volem mirar endavant. Benvingut 2014! T'hem esperat perquè fa temps que ens diuen que serà el final de la crisi, perquè hem posat esperances en un referèndum que ens deixi decidir què volem, perquè commemorarem els tres-cents anys de la derrota i, com sempre, en farem un acte d'afermament patriòtic, no pas de dolor.

Però ens calen tantes coses que a hores d'ara tenim empenyorades!

Salut, amb una sanitat universal i gratuïta. Feina per a tothom, que els qui en tenen la mantinguin i que els joves no hagin de marxar a buscar oportunitats en terres llunyanes. Ensenyament de quali-

tat, i que els polítics deixin de jugar a qui ho espatlla més, tant en aquest com en tants altres temes. Que les dones vegin respectats tots els seus drets. Que la dació de l'habitatge sigui el final del deute. Que les persones dependents tinguin l'ajut que els cal...

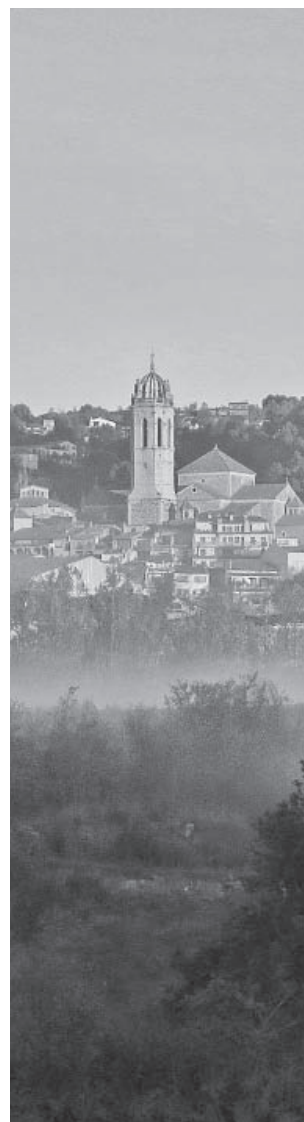
No són pas quimeres, aquests desitjos. D'alguna manera ja teníem els elements bàsics de la societat del benestar; els teníem perquè molts havien lluitat durant dècades perquè fossin realitat. Han calgut només uns pocs anys, polítics corruptes i uns quants decrets per a desmuntar-ho. Hem hagut d'aprendre a viure amb menys, a retornar de nou a l'austeritat, hem après que no som rics i que allò que la societat té es pot perdre amb facilitat, i això és positiu dins l'adversitat, perquè ens fa més conscients de la nostra vulnerabilitat.

Però no vol dir que ens hàgim de conformar: tornem a començar i lluitem per defensar tot allò que ens han arrabassat o ens volen arrabassar.

Si podem millorar un pessic de cada cosa, si podem sentir que, en conjunt, les coses milloren, ja podrem parlar de vida nova.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
Moià: la tempesta després de la calma. <i>A. Ruiz</i>	5
Declaració de nul·litat dels convenis de La Granja. <i>J. Font</i>	8
Preguntes pendents de resposta sobre MoiàFutur. <i>ADMM</i>	11
Contrapunts. <i>S. de Marfà</i>	12
Actes i esdeveniments	13
Festes del cicle de Nadal	13
Els Pastorets o l'adveniment del referèndum... <i>M. Bigorra</i>	17
Reformes al CEIP Josep Oriols Roca. <i>AMPA de l'Escola</i>	18
Jornades sobre lesió medul·lar ... <i>M. Bigorra</i>	18
L'exposició sobre Viñas, de Moià a Sitges. <i>Modilianum</i>	19
Les entitats informen	20
Assemblea General de Moiàtenu. <i>M. Prats</i>	20
Escola Pia	21
Biblioteca de Moià	23
Museu de Moià	24
Un any més, Moià! <i>Units per la Fam</i>	24
Moianès	25
Notícies de l'Estany. <i>M.E. Esparó</i>	25
Perfils	27
Entrevista a Rafael Manzanera. <i>A. Lozano</i>	27
Entrevista a Ramon Canadell. <i>J. Font</i>	31
Miscel·lània	34
El pessebre vivent de Vilanden. <i>D. Fonts</i>	34
Lletres	35
Per una mica de sang. <i>X. Juncosa</i>	35
Un capítell de l'Estany. <i>M. Baqués</i>	37
Una mica d'història	39
Rentar la roba. <i>J. Carrera</i>	39
Indrets	41
A la cantonada: vins del Pla de Bages. <i>E. Permanyer</i>	41
La costa de la Creu. <i>A. Cantó</i>	43
Publicacions	44
Breus	46
Moviment demogràfic	48
Sopa de lletres	48
Necrològiques	49
Dades meteorològiques	50



Moià

(Fot. C.I.C. - Moià)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell

Administració: Eduard Gómez

Impressió: Winihard Gràfics, Moià

Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació

DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de



VIDA MUNICIPAL

Moià: la tempesta després de la calma

Alan Ruiz Terol

Fins fa quatre anys, quan els moianesos sortíem del nostre poble i anàvem a Barcelona molt poca gent sabia ubicar-nos al mapa de Catalunya. Els qui coneixien Moià sovint era per les Coves del Toll o per ser el lloc de naixement de Rafel Casanova.

Avui dia ja no ens sorprèn que la gent hagi sentit a parlar de Moià i ens facin comentaris del tipus: «Ostres, vosaltres sou els del deute!» o «És veritat que l'ajuntament ha fet fallida?».

Aquesta és la cara visible de la tempesta que ha viscut la política municipal els darrers anys, després de dècades de calma. Convergència i Unió ha passat d'encadenar set majories absolutes a ser la tercera força municipal per darrere de dues noves formacions, i Josep Montràs, un dels alcaldes més longeus de Catalunya, ha desaparegut de la vida pública pendent dels processos judicials oberts per presumptes irregularitats.

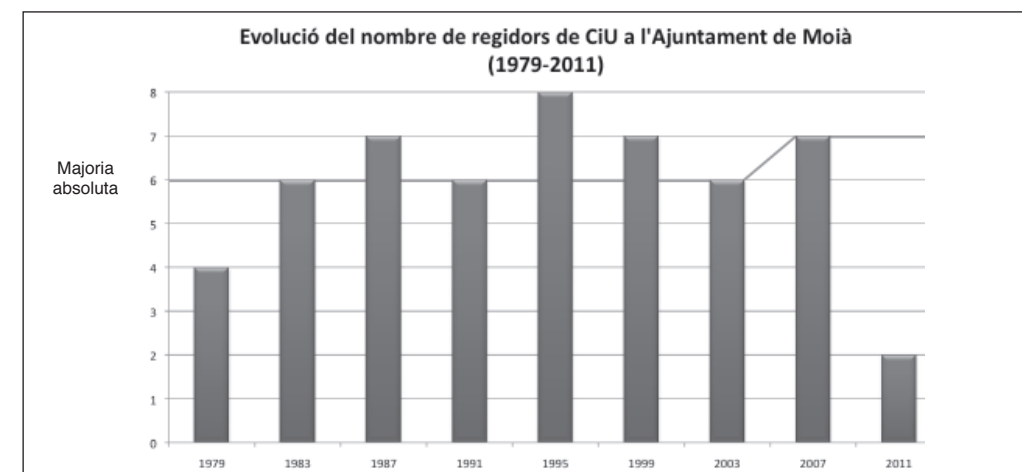
El cas de Moià assolí un ressò inèdit l'agost del 2011: *The Daily Telegraph*, el diari generalista de més tirada al Regne

Unit, dedicava un reportatge a la situació econòmica del municipi i afirmava que aquest estava «podrit fins al moll de l'os». Com vam arribar fins aquí?

L'hegemonia de Montràs

La història de Moià d'ençà de l'arribada de la democràcia està lligada a un nom propi: Josep Montràs. Les primeres eleccions municipals, celebrades l'any 1979, van situar CiU en segona posició, per darrere de Centristes de Catalunya-UCD. En el primer govern municipal, presidit per Sebastià Ubasart, Montràs fou regidor d'Hisenda i Sanitat. Quatre anys més tard, el mapa polític tornava a canviar situant CiU com a primera força amb majoria absoluta. Romandria així els següents vint-i-vuit anys.

Els mandats de Montràs han estat relativament plàcids. El periodista i cap de la secció Bages al diari *Regió7*, David Bricollé, creu que la gestió de Montràs es va caracteritzar pel «poc rigor en el control administratiu» i una política de «fer content



el votant». Va ser durant els darrers mandats quan el descontrol de la gestió va ser més evident. Un exemple és la reforma dels lavabos públics del parc municipal, l'any 2008. El cost va ser de 87.404,59 euros per un espai de 24,2 metres quadrats. D'aquest total, 34.510 euros van ser per a la redacció del projecte executiu.

Bricollé explica que l'ajuntament engegava projectes sense tenir clar d'on trauria els diners. El cost final, que ja de per si «estava inflat», solia sobrepassar el pressupostat. Resultat? L'ajuntament havia d'endeutar-se.

L'any 1999, un nou partit s'estrenava a les eleccions: Moià Alternativa de Progrés (en coalició amb Esquerra Republicana de Catalunya). La primera vegada obtindria tres regidors i, de mica en mica, guanyaria representació fins a arribar als cinc regidors del 2007,

consolidat com a principal partit a l'oposició i denunciant la gestió de l'executiu. Joan Maria Navarro, actual portaveu d'Entesa per Moià, va ser també regidor pel MAP. «El MAP ja havia dit sempre que això no podia seguir funcionant així», lamenta Navarro. La gent, però, no va sortir al carrer fins que «li van tocar la butxaca».

El principi del final

Segons declararia anys després, Montràs es va presentar a les eleccions del 2007 sabent que serien les últimes. Tenia seixanta-un anys i ja pensava en la jubilació.

El poble, que fins aleshores no havia alçat la veu, va esclatar. Amb un deute reconegut de 8,4 milions d'euros, el govern municipal es va veure obligat a aprovar un pla de sanejament de l'economia el 2009.

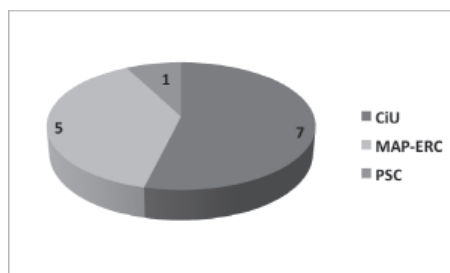
Una de les mesures aprovades va ser l'aplicació del coeficient més alt permès per al càlcul de la contribució en l'Impost de Béns Immobles, passant del 0,8% a l'1,10%. A més, els valors cadastrals també havien pujat. Resultat? Quan la factura va arribar a les llars algunes famílies van veure que el total a pagar s'havia doblat.

Aleshores es va obrir la caixa dels trons. Un grup de moianesos indignats amb la pujada dels impostos van constituir la plataforma Moià Diu Prou! i, de mica en mica, la seva protesta es va centrar en el que consideraven l'origen del problema: la gestió de Montràs. La crítica al govern de CiU, que fins aleshores havien fet només els membres del MAP, prenia els carrers i es visibilitzava: des de pancartes als balcons fins a casseroles, passant per una rua multitudinària en què un vaixell va

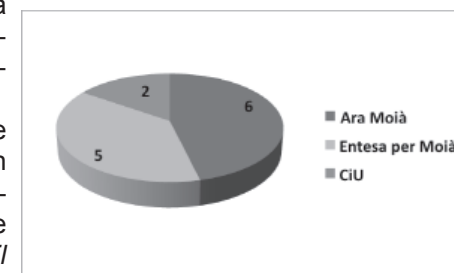
recórrer els carrers del municipi amb un lema gravat a la negra bandera pirata: IBI.

Els maldecaps de Montràs es van anar acumulant. Tres regidors de CiU van plegar per desavinences amb l'alcalde, i alguns membres del govern

municipal fins i tot es van alinear amb l'oposició en votacions del ple. A més, el Tribunal de Cuentas va iniciar diligències el febrer del 2010 per investigar les finances de Moià, arran d'una denúncia del grup MAP-ERC per presumptes irregularitats els anys 2006, 2007 i 2008. La delicada situació econòmica no era només visible en els impostos dels contribuents; les obres del nou ambulatori van estar aturades durant un any i mig. Finalment, va arribar la data de les eleccions municipals del 2011. Montràs es va retirar i els partits polítics van coincidir en quina era la prioritat del nou govern: sanejar els comptes de l'ajuntament.



Distribució de regidors el 2007



Distribució de regidors el 2011

Terratrèmol electoral, deute i fama

Els resultats electorals van ser com un terratrèmol. Ja sense Montràs, Convergència passava de set a dos regidors, i dos partits de nova formació, AraMoià i Entesa per Moià, n'aconseguien sis i cinc.

Entesa per Moià era la formació on confluien els qui havien estat els dos còrcons de CiU els darrers anys: d'una banda, els antics regidors del MAP, amb Ramon Crespiera de cap de llista; de l'altra, membres de la plataforma Moià diu Prou!.

AraMoià, en canvi, era un partit format per gent que no havia estat vinculada a la política municipal: cares noves. De fet, era la secció municipal d'ERC, que fins aleshores havia estat associada amb el MAP, amb les sigles canviades. El mateix cap de llista, l'empresari de Castellterçol

Dionís Guiteras, era secretari de la sectorial d'agricultura d'Esquerra.

La diferència entre el que representaven els dos partits es fa palesa en els titulars que publicava la revista *El Polvorí* en les respectives entrevistes als seus líders. Crespiera:

«Sabem on anem, sabem on ens fem». Guiteras: «La manera actual de fer política ens ha portat on estem; reinventem-la». Va guanyar la segona fórmula.

Els tres partits van prendre una mesura excepcional: formar un govern d'unitat. Dos mesos després dels comicis, Guiteras, ja com a alcalde, convocava els veïns a una reunió informativa que va marcar un abans i un després.

«L'ajuntament de Moià té un deute de 25 milions i les nòmines d'agost en suspens». Així titulava el diari *Regió7* l'endemà de la reunió. Un dia després, el 31 de juliol, *El País* destacava unes declara-

cions de Guiteras: «A partir d'agost no podem enterrar els morts».

I ara què?

Passat l'equador del mandat, l'Ajuntament de Moià ha pogut pagar les nòmines i enterrar els morts. El deute és menor del que s'havia dit en un principi. El redactor de LA TOSCA Josep Font afirma que «ronda els 21 milions».

L'Associació de Veïns d'Afectats pel Deute Municipal de Moià (ADMM) ha pres el relleu de la plataforma «Moià diu prou!» com a principal grup de pressió ciutadà. Una de les seves primeres accions va ser denunciar als jutjats de Manresa possibles irregularitats de MoiàFutur. El procés se suma al ja obert pel Tribunal de Cuentas, en què una vintena de persones han estat

imputades per indicis d'un delictes comptable superior a 4 milions.

El moment polític, creu Bricollé, és de «reconducció de la situació». El consens que va marcar l'inici del mandat, però, ja fa temps que es va trencar. Al desembre del 2012, Guiteras expul-

sava del govern CiU i Entesa per Moià al·legant que «el govern de tretze no és operatiu». La divisió en el si de l'executiu, explica Bricollé, «no és tant per com es fa la reconducció com per les responsabilitats que se'n deriven». L'últim episodi de discrepància succeïa el 6 de novembre, quan es va decidir en el ple municipal no personar-se com a part acusatòria en el procés obert al Tribunal de Cuentas. AraMoià va votar-hi a favor, Entesa per Moià en contra i CiU es va abstenir. Guiteras va respondre als retrets de l'oposició declarant que «Moià és un poble petit on tot hom es coneix».

Declaració de nul·litat dels convenis urbanístics de *La Granja*

Josep Font

Tal com va explicar LA TOSCA en el passat número de desembre, l'Ajuntament de Moià va declarar nuls dos convenis en el ple extraordinari i urgent celebrat el 13 de novembre. La declaració de nul·litat es basa en un dictamen de la Comissió Jurídico-Assessora de la Generalitat. Els terrenys objecte de litigi estan ubicats al cantó nord de la carretera de Vic, a partir de la rotonda del dolmen, al davant de La Granja i de Guissona. El que va desencadenar el procediment de declaració va ser una demanda per incompliment dels pactes del conveni, interposada per ACTEUR SL. Els serveis jurídics de l'ajuntament havien estimat que si el demandant guanyés la demanda l'ajuntament es podria haver vist obligat a fer front a una despesa d'1,2 milions d'euros.

Aquest article resumeix el contingut i l'evolució d'aquests convenis, que vénen de molt lluny, a partir de l'informe posat a la consideració del ple de l'ajuntament el 4 d'abril del 2013.

Inici

Amb la recuperació democràtica, les primeres eleccions municipals de 1979 van donar com a guanyador Sebastià Ubasart. Tres anys després de prendre possessió de l'alcaldia, l'ajuntament estava elaborant el Pla General d'Ordenació Urbana, el document bàsic que fixa les regles del joc de quin sòl és urbanitzable i en quines condicions. És en aquest context on s'emmarquen els acords que es presenten a continuació.

1982. Abril. Signatura d'un conveni entre Sebastià Ubasart Serra i Antoni Estevadeordal Carrera [en endavant, Es-

tevadeordal]. L'ajuntament es compromet a requalificar els terrenys del «sector la granja», d'una superfície d'uns 27.000 m², com a sòl urbà. Les contraprestacions per part d'Estevadeordal són:

- Finalització i finançament de les obres d'urbanització d'aquesta zona.
- Cessió d'una parcel·la de 1.175 m² de superfície.
- Cessió d'un altre terreny de 2.000 m².

1983. Maig. La Comissió Provincial d'Urbanisme aprova el Pla General d'Ordenació Urbana de Moià. Aquell mateix mes de maig Josep Montràs guanya les eleccions municipals

1984. Novembre. Es publica el Pla General d'Ordenació Urbana. Els terrenys han estat requalificats. L'ajuntament, doncs, ha complert la seva part del pacte.

1987. Agost. El ple de l'ajuntament accepta per unanimitat la cessió del terreny, ara en propietat d'Estevadeordal fill (i que actuarà mitjançant l'empresa ACTEUR) i ordena la inscripció al patrimoni municipal del sòl i a l'inventari municipal de béns i drets. També s'aprova per unanimitat el projecte «Unitat d'Actuació Urbanística número 7 (UAU7)». Moià, l'any 1987, està en ple procés d'urbanització de la zona industrial, amb la construcció del pont de la Corretjona. A parer dels serveis jurídics de l'ajuntament actual, el projecte UAU7 aprovat en 1987 *no pot ser considerat el projecte de reparcel·lació de l'àmbit, en quant no reuneix els requisits mínims imprescindibles per a ser qualificat com a tal. [...] ni pot constituir ni constitueix, «per se» el document de gestió urbanística preceptiu per al desenvolupament d'una Unitat d'Actuació Urbanística en Sòl Urbà.*

Nou conveni, vint anys després

2001. Setembre Un informe de l'ex-arquitecte municipal Lluís Gorina dictamina que el valor del terreny cedit és equivalent a unes finques propietat d'Acteur SL, afectades per la futura rotonda la cruïlla de la carretera N-141 i l'avinguda de la Indústria, amb l'objecte de justificar la permuta d'aquell amb aquests. Quan fa referència al terreny, l'informe diu que «hi ha prevista la cessió». El document, doncs, informa que el valor dels terrenys propietat d'ACTEUR afectats per la construcció de la rotonda del dolmen (obra que està fent la Generalitat i no pas l'ajuntament) coincideix amb el valor del terreny que va cedir-se a l'ajuntament quatre anys abans. Costa d'entendre per què calia elaborar aquest càlcul, si el terreny ja estava cedit.

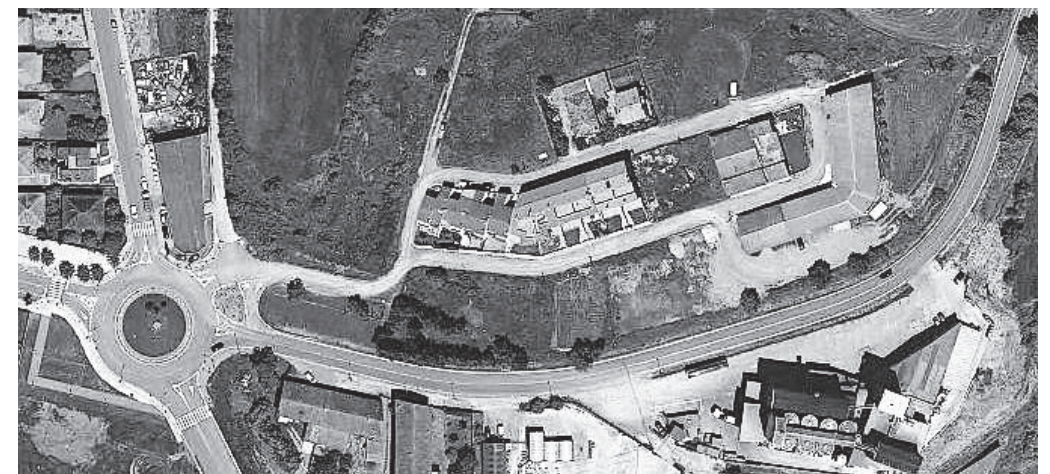
2001. Octubre. Vint anys després del primer conveni, l'alcalde Josep Montràs i Antoni Estevadeordal, amb la intervenció del secretari municipal, Francesc Armengol, signen un nou conveni urbanístic. El compromís d'Estevadeordal és la cessió d'una parcel·la de 1.175 m² de superfície (*la mateixa de 1982 i la mateixa que el ple de l'ajuntament va acceptar per unanimi-*

tat en 1987). Els compromisos de l'ajuntament són els següents:

- L'ajuntament eximeix de pagar a Estevadeordal les obres d'urbanització de l'UAU7 (compromís adquirit en 1982).
- L'ajuntament es compromet a urbanitzar l'UAU7 en un període de tres anys.
- L'ajuntament es compromet que la fàbrica de pinsos s'ajustarà a les mesures de contaminació acústica, olfactiva i de clavegueram.
- L'ajuntament donarà llicències d'obres a l'UAU7.

Els serveis jurídics de l'ajuntament actual consideren que aquest conveni *constitueix un doble frau als interessos públics municipals, amb possible transcendència penal*. En primer lloc, diuen, perquè el terreny ja no era d'Estevadeordal. En segon lloc, perquè condona les despeses d'urbanització i es compromet a assumir-les.

2005. Març. Signatura d'un tercer conveni per mitjà del qual ACTEUR SL recupera la propietat del terreny cedit a canvi de permutar-lo amb els terrenys afectats per la rotonda de la intersecció de l'avinguda de la Indústria amb la carretera N-141. L'ajuntament es farà càrrec dels costos d'un camí d'accés a l'UAU7. En aquest conveni l'ajuntament es compro-



Ortofotomapa de la crtra. Vic corresponent a la UAU7 (Institut Cartogràfic de Catalunya)

met a la requalificació urbanística de dues parcel·les d'aquella zona, que milloren les condicions d'edificabilitat. En aquest nou conveni s'hi afegeix una clàusula que especifica que la requalificació es farà en un termini de tres anys. En cas contrari, l'ajuntament haurà de pagar 300.000 euros, més els interessos de demora.

Consideracions dels Serveis Jurídics

Com s'ha mencionat a l'inici de l'article, el que va desencadenar les accions de nul·litat per part de l'ajuntament va ser la demanda judicial interposada per AC-TEUR en reclamació de la indemnització dels 300.000 euros, més interessos, litigi que es tramita al Jutjat Contenciós Administratiu número 15 de Barcelona.

Els Serveis Jurídics van estimar que els costos d'urbanització de l'UAU7, afegits a la construcció del vial, la clàusula per incompliment de la requalificació (300.000 euros) i els interessos de demora podrien comportar una despesa total d'1.200.000 euros a l'ajuntament. També van fer notar que la permuta dels terrenys de la rotonda era inútil, ja que la Generalitat hauria continuat la tramitació de l'expropiació del terreny. Així mateix, tant el conveni d'octubre del 2001 com el de març del 2005 estan signats únicament per l'alcalde. *Per la seva pròpia voluntat, diuen, realitza actes de disposició patrimonial (transmissions de terrenys), s'obliga a modificar el planejament general del municipi i estableix compromisos d'indemnització futura, al marge de la legalitat vigent i sense coneixement i consentiment de cap dels organismes competents per a aprovar les decisions corresponents.*

L'informe tècnic de l'Ajuntament de Moià, emparant-se en la Llei de règim jurídic i procediment administratiu comú, diu que aquests convenis són nuls de dret, conclusió ratificada també per la Comis-

sió Jurídico-Assessora de la Generalitat, i aprovada pel ple extraordinari i urgent del passat mes de novembre.

Consideracions finals

El conveni de l'any 1982 era molt raonable aparentment, ja que les dues parts podien sortir-ne afavorides. El bé comú (representat per l'ajuntament) hi guanyava dos terrenys públics (del de 2.000 m² no se'n torna a parlar mai més) i la part privada aconseguia la requalificació de terrenys pagant els costos d'urbanització, a més de cedir dos terrenys.

Vint anys després les condicions pactades gairebé s'inverteixen i és l'ajuntament el qui assumeix la major part de compromisos. Com es pot entendre aquest canvi? Prenent en consideració només aquests terrenys sembla difícil de justificar el nou conveni. Només fent memòria de plets relacionats amb la construcció de l'Escorxador i altres actuacions d'urbanització a la zona industrial que afectaven la mateixa propietat, es pot intentar d'entendre a què van respondre aquells canvis. Semblaria clar, a més, que quan l'any 1987 l'ajuntament va acceptar la cessió del terreny no devia fer-se ni l'escriptura ni es devia incloure en l'inventari patrimonial de sòl, manca que caldria justificar.

Quan aquest tema es va discutir en el ple del mes d'abril, alguns regidors van preguntar-se que si l'ajuntament declarava nul el conveni (com va fer aquest novembre), pot l'altra part demandar l'ajuntament per danys i perjudicis?

Hi ha encara una consideració final. Aquell Pla General promogut i aprovat en 1983, en època de l'alcalde Sebastià Ubasart, quan Moià tot just havia arribat a 3.000 habitants, és encara el Pla vigent en el 2014, fet que, precisament, no ha ajudat a planificar de forma del tot endreçada el creixement dels darrers anys.

Preguntes pendents de resposta sobre MoiàFutur

Associació Moià Deute. ADMM

Tal com vam informar en el darrer article, el concurs de creditors de MoiàFutur s'ha tancat sense la liquidació de la societat. Des de l'ADMM ens preocupa que pugui continuar generant despeses i deute al poble i, per això, vam demanar a l'ajuntament informació sobre com queda la societat i quin projecte de viabilitat té previst. Han passat dos mesos i no hem rebut cap resposta; per tant, no podem opinar ni concloure res, però sí que podem compartir amb vosaltres els nostres interrogants.

- Quant ha costat fer el concurs de creditors? Ens consta que l'administrador concursal era un important bufet d'advocats. Si més endavant no es poden complir els pactes i es torna a fer concurs, es repetirà aquest cost?

- Quin és el conveni exacte signat? Quins imports i calendari de pagaments s'han pactat?

- Si MoiàFutur ha de pagar 2,7 milions d'euros en 10 anys, d'on traurà els diners?

- Acabar i posar en funcionament el pàrquing, quin cost té? Qui l'assumirà?

- Si se cedís l'explotació a una empresa, quina contraprestació rebria MoiàFutur?

- Serà de pagament la zona blava del poble?

- Com ens afectarà el Decret legislatiu que obliga els ajuntaments més endeutats (Moià n'és un) a liquidar a 31 d'agost del 2015 les societats municipals que tanquin en el 2014 en situació de desequilibri patrimonial (cas de MoiàFutur)? Ens preocupa que l'ajuntament hagi d'assumir el deute pendent amb els altres creditors de la societat.

Insistim que la nostra preocupació és que no es generi més deute. MoiàFutur ja ha provocat més de 3 milions de deute clarament il·legítim (paguem a empreses i bancs un preu desmesurat i no estem rebent cap servei a canvi); no voldríem ara que es pogués continuar incrementant sense tenir un pla de viabilitat clar i ben explicat.

Per acabar, anunciem que a finals de gener organitzarem una xerrada amb els redactors de la revista *Cafè amb Llet* (www.cafeamballet.com); ens explicaran els escàndols de la sanitat catalana que han investigat i hi veurem molts paral·lelismes amb la situació de Moià. Estigueu al cas en el nostre blog, on informarem del dia i lloc definitius.



Sant Antoni, 14

08180 MOIÀ

Tel. 93 830 03 02

Contrapunts

Sebastià de Marfà

Feia temps que no hi deia la meva. He anat llegint, amb sorpresa, les atzagaiades que han sacsejat el poble. Des de l'antic ajuntament portat a tribunals a Madrid, fins al tema del secretari, judicis amunt i avall... M'ha depassat, tot plegat, francament. Torno, doncs, amb petits apunts del dia a dia, vejam si aquest any no hi ha tantes trifulgues.

L'estelada de la Creu

Altra vegada ens hem quedat sense bandera! La costa de la Creu és un punt on la bandera oneja amb força, i fa goig de pujar a veure-la i sentir-la espetegar amb el vent. Sotmesa a les inclemències, es deu anar esparracant, ja ho entenc. Sap greu de veure el pal sol, sense la senyera que ens marca la direcció cap on volem anar.

I les del carreratge...

També he vist que de les tres flamants estelades que llueïen en els pals del monument al carreratge (a la carretera de Barcelona amb Jacint Verdaguer), ja només n'hi queden dues. Té això algun significat que se m'escaça?

La barana de cal Juncadella

El mes de desembre es va suprimir l'escala i la barana d'accés a cal Juncadella. Ja era hora! Es tractava de tota una anomalia històrica, que datava de per allà l'any 1928, quan la carretera que anava cap a l'Estany es féu passar per l'aleshores carrer de la Cendra (fins aquells moments la carretera passava pel carrer de Sant Antoni, la plaça Major i el carrer del Forn). Només han passat vuitanta-cinc anys...

Pessebres casolans

Us heu fixat com cada vegada la gent fa més pessebres a l'exterior de casa? N'he vist al Raval de Dalt, a la Mànega... Sembla que volem compensar, així, la migradesa de llums que posa l'ajuntament als carrers, per falta de misses. Que la gent s'espavili per guarnir carrers i cases és bon senyal, i fa Nadal.

Els Pastorets de la unitat sobiranista

Convergència i Esquerra potser no es posaran d'acord a fer un govern d'unitat a la Generalitat o per a les eleccions europees però a Moià, en canvi, sembla que la relació és immillorable.

Si més no això es desprèn dels exitosos Pastorets d'aquest Nadal, amb el diputat d'Esquerra i alcalde de Moià per AraMoià, Dionís Guiteras, interpretant el malvat Satasnar, al costat del president de l'agrupació local de Convergència, Joan Soler (com al rabadà Converjò), i el seu predecessor en el càrrec Jaume Valldeoriola (com a Tretzè). Això és l'oasi moianès...

Els colors dels Reis de l'Orient

Fa segles que la iconografia occidental va representar els Reis com el Blanc, el Ros i el Negre. Actualment, un 14% dels moianesos van néixer a l'estranger, i de moianesos amb pell de color fosca no en falten, com podem veure cada dia al carrer. Que aconseguir el Rei negre no es pugui fer de forma més natural vol dir que ens queda feina a fer, encara, en la integració social a Moià.



ACTES I ESDEVENIMENTS

Festes del cicle de Nadal

Temporada dels pessebres

Del 21 de setembre al 7 de desembre els Pessebristes de Moià van fer el curs d'iniciació al pessebrisme, pensat per a nens a partir de nou anys. L'èxit de la convocatòria i la limitació de places va provocar que hi hagi llista d'espera per al 2014. S'han fet un total de 27 diorames, on cada pessebrista posa el seu estil i el màxim esforç perquè aquesta tradició no es perdi. L'exposició es va inaugurar el dia 15 de desembre, coincidint amb la Fira del Tió. Només comptant els majors d'edat i abans que finalitzés l'exposició, que va estar oberta fins al 12 de gener, ja hi havien passat més de 250 persones.

Calendari

Com cada any, l'Associació Cultural Modilianum va posar a la venda el calendari a inicis de desembre. Ja fa més d'una dècada d'aquesta tradició, que permet recuperar i documentar millor les imatges. Enguany, per exemple, ens han fet saber que el darrer músic citat en el text corresponent al mes d'abril és «Josep Pladevall» enlloc de «Josep Picañol».

Ornamentacions de Nadal

Els carrers més cèntrics de la vila han estat, com ja és tradicional, engalanats amb motius nadalencs. Als carrers de Sant Antoni, Comerç, Sant Josep i plaça del Colom, grans esferes blanques omplien el cel com si es tractés de grans boles de neu suspeses en l'aire. També s'ha guarnit el carrer Sant Sebastià. A la plaça Major, novament, un monumental arbre ha estat col·locat per a donar recer a un pessebre. El conjunt, engalanat amb amples cintes de roba amb llums, donava un aire elegant a la plaça i al carrer de les Joies.

L'avinguda de la Vila llueïa alguns arbres enllumenats, acompanyats de panells de llum amb estrelles. Els comerciants han ambientat els seus aparadors i botigues amb motius nadalencs. Els pessebres han estat presents en diferents indrets, a més de la plaça Major. Cal destacar el que han fet els veïns del carrer del Castell de Clarà, al final de la Mànega, que una vegada més han mostrat el seu treball d'equip i bon gust.

Hem de destacar que cada vegada hi ha més veïns que posen un pessebre a la finestra o a l'exterior de la casa recreant els passatges del naixement de Betlem i la cova dels pastors. Celebrem aquesta iniciativa que mostra que l'arbre de Nadal no ha desplaçat del tot la nostra tradició pessebrística.

Vetllada amb Salvador Espriu

El dissabte 14 i el diumenge 15 de desembre el grup de teatre La Cadira va presentar a l'Esplai el recital poètic *Vetllada amb Salvador Espriu*. Van participar-hi la Gent de l'Esplai, la Coral de Moià, l'associació Que no Pari la Música, l'Escola Municipal de Dansa, i el Cercle Artístic.

La lectura dramatitzada va anar a càrrec de Xavier Vidal, Joan Gaja, Jordi Guinart, Marta Carbó, Albert Sala, Montserrat Aliberch, Marisa Rosell, Josep Clarà, Dolors Mas, Francesc Picas, Àlvia Arisa, Núria Vilarmau i Fina Pascual. Pel que fa a l'acompanyament musical, va tocar el violoncel en Lluç Rovira, la percussió l'Aina López, el piano en Jordi Font, la guitarra en Dídac Azuaza i la trompeta en Pau Sánchez.

L'assistència a la sessió del dissabte no va ser tan massiva com la del diumenge, en què no es cabia. Es va fer una



Vetllada amb Salvador Espriu



Fira del Tió (Foto C.I.C.-Moià)

recaptació voluntària per a la Marató de TV3 i al públic assistent se li oferia brou per a fer passar el fred.

Fira del Tió

Programada també el cap de setmana del 14 i 15 de desembre, enguany va haver-hi 36 parades a la Fira del Tió i 21 al Mercat del Trasto. Al matí, com cada any, va haver-hi la trobada de plaques de cava i col·leccionisme i a la tarda un *kara-oke* on podia acostar-se a cantar tothom qui volgués. La Fira va comptar amb bon temps, fet que contribuï a una gran afluència de visitants.

Nit de Somnis

El dia 21 de desembre, a les 10 de la nit, al pavelló de l'Escola Josep Orriols l'Escola de Dansa Somnis va portar a terme la vuitena edició de la Nit de Somnis, ja un clàssic d'aquestes Festes de Nadal. L'espectacle va ser amè i concorregut i es van poder visionar diverses actuacions dels alumnes de l'escola, amb quatre números intercalats del Musical 2013. També es va poder escoltar la magnífica veu de la solista Natàlia Miró i La Cadira va oferir un recull de poemes del seu espectacle *Vetllada amb Salvador Espriu*.

Caga-tió

La vigília de Nadal va organitzar-se al local de Les Faixes, com cada any, el caga-tió, que enguany va distribuir un total de dos-cents obsequis als infants participants.

Hospital-Residència

L'Hospital-Residència de la Vila de Moià va programar molts actes nadalencs, des del 19 de desembre (visita d'una classe de la llar d'infants «Garrofins», projecció d'un concert d'André Rieu), passant pel dia 20 (assistència als Pastorets de l'Escola Pia), el dia 23 (taller de galetes i berenar, amb joves de la parròquia de Sant Esteve de Palautordera), el dia 24 (projecció d'un audiovisual, visita de les autoritats i lliurament de plaques als norantins, caga-tió, cantada de nades per l'associació Que no Pari la Música, missa del gall), el dia 25 (dinar de Nadal), el dia 26 (dinar de Sant Esteve), el dia 27 (cantada de nades per la Coral de Moià), el dia 30 (bingo), el dia 31 (revetlla i sopar de fi d'any), el dia 1 de gener (dinar de Cap d'Any), i fins al dia 6 (projecció d'un concert, visita dels Reis Mags i dinar de Reis). Durant totes les festes, exposició i venda de labors.



Pare Noel de l'escola d'idiomes Level

Parròquia

El dia 20 de desembre a les vuit del vespre es va fer la «Celebració del perdó». El dia 24 de desembre a les deu del vespre es va celebrar la tradicional missa del gall.

Els dies 22 de desembre i 4 de gener, els alumnes de catequesi representaren tres Quadres del Pessebre, en bona part cantats, un al baptisteri i els altres dos al lateral del temple.

Pare Noel anglès

El dissabte vint-i-u al matí, l'escola d'idiomes Level va organitzar a la plaça de Sant Sebastià una benvinguda al Pare Noel, vingut expressament i de forma no metafòrica dels països del nord. Els alumnes de l'Escola el van rebre cantant i parlant amb ell en anglès.

Concert a l'Auditori de Sant Josep

El diumenge vint-i-dos al migdia, l'associació Que no Pari la Música va organitzar el Festival de Música de Nadal a l'auditori Sant Josep.

Festival dels alumnes del gimnàs

El dia de Sant Esteve, com sol ser habitual, es va portar a terme el Festival de



Que no Pari la Música a l'Auditori

Nadal a càrrec dels alumnes del gimnàs al Pavelló Municipal. Es van poder veure coreografies de hip-hop, de zumba i de ball contemporani.

Coral de Moià

El dissabte 28 de desembre a la tarda la Coral de Moià va oferir el seu tradicional Concert de Nadal a l'Auditori de Sant Josep, amb una dotzena de cançons entre nades tradicionals i populars. De l'audició cal destacar el petit homenatge a Salvador Espriu cantant *Senyor sant Jordi*, amb arranjament de Francesc Vila, i a la poetessa Joana Raspall, Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 2013 i recentment traspasada, amb la poesia *Endavant*, arranjada musicalment per Joan Josep Blay. Tancà el concert la cançó popular catalana *El desembre congelat* i el bis de l'espiritual negre *Go, tel it on the mountain*.

Cursa de Sant Silvestre

Un total de 118 corredors van inscriure's a la cursa de Sant Silvestre, una forma ben sana d'acomiar l'any. Cada vegada són més les persones afeccionades a córrer pels camins dels paratges del Moianès.



Cursa de Sant Silvestre Home del Mil·lenni Cavalcada de Reis (Fot. C.I.C. - Moià)

Any Nou, primer concert d'orgue

El dia de Cap d'Any a les sis de la tarda, primer concert de l'any i primer concert d'orgue a càrrec de l'organista de la Seu de Manresa, Jordi Franch i Parella, acte organitzat per l'Equip de l'Orgue de Moià i la parròquia. El programa ofert permeté de nou escoltar la diversitat dels sons de l'orgue moianès amb temes de J.P. Sweelinck, J. Pachelbel, J.S. Bach, la *Marxa de la coronació* de l'òpera *Le Prophète* de Meyerbeer, el *Cor de pelegrins* del Tannhäuser de Wagner, dues peces relacionades amb Manresa, una dedicada a l'estada de sant Ignasi a la ciutat i l'altra la *Marxa de la Llum de Manresa*. Per acabar s'oferí un popurri de nades catalanes i europees.

Cavalcada de Reis

El diumenge cinc de gener, i com és tradició, els Reis de l'Orient van fer arribada a Moià per la carretera de Vic. Com és habitual, l'avinguda de la Vila era plena de nens il·lusionats i impacients per rebre'ls, en el seu recorregut fins a l'església. Arribats la Plaça Major, en Quim Vila va fer una cantada de Nades amb pares i nens, que engrescà a petits i grans a afegir-s'hi.

La Fura dels Baus, protagonistes

L'Ajuntament de Barcelona va decidir, per primer vegada, organitzar una festa popular de benvinguda al nou any, com fan tantes ciutats internacionals arreu del món.

El protagonista va ser l'Ésser del Mil·lenni, una figura de quinze metres d'alçada creada per la Fura dels Baus. La festa havia aixecat molta expectació, va ser retransmesa en directe per Televisió de Catalunya i va aconseguir omplir tota l'avinguda de Maria Cristina, amb una assistència d'unes 70.000 persones, que van gaudir d'un espectacle visual i sonor amb la Fura dels Baus, els Castellers de Sants i les fonts de Montjuïc.

El Liceu, precisament, havia programat l'espectacle multimèdia *Parsifal 13/14*, de la Fura dels Baus, el dia 9 de gener al Foyer del Liceu, per commemorar el centenari de l'estrena de l'òpera homònima de Richard Wagner a Barcelona. En la roda de premsa per presentar l'espectacle, el moianès Carles Padrissa, director artístic d'aquesta producció, va assenyalar que era motiu d'orgull el fet que Barcelona fos la primera ciutat a estrenar aquesta òpera de Wagner.

«Els Pastorets o l'adveniment del referèndum il·legal»

Mercè Bigorra

Els Pastorets han tornat a Moià. Són segurament els Pastorets més independentistes i reivindicatius del referèndum —no sols del Moianès sinó de tot Catalunya—, gràcies a l'adaptació dels tradicionals Pastorets de Josep M. Folch i Torres feta per en Quim Vila.

Tal com ens diu el seu títol, és una paròdia dels tradicionals Pastorets, però adaptats a la situació política del moment, marcada per l'oficialització de la data del referèndum independentista a Catalunya.

D'aquests Pastorets se'n varen fer dues representacions el mateix dia de Nadal a la sala de l'Esplai (ambdues van fer el ple i molta gent es va quedar sense entrades).

El dissabte 28 de desembre es van representar a Collsuspina amb ple absolut de la sala Ramon Cabanes, i novament a l'Esplai hi hagué una altra funció a la tarda del dia de Reis, adreçada als socis de l'entitat en agraïment per haver-los cedit la sala per als assaigs i les representacions.

Alguns mitjans de comunicació se n'havien fet ressò uns dies abans i realment les expectatives no van defraudar.

En aquesta obra, els personatges principals d'en Folch i Torres es transformen en personatges actuals ben coneguts de tothom per la seva rellevància política; gairebé totes les tendències polítiques hi són representades d'alguna o altra manera: Esquerret i Convergència són els protagonistes (com sempre, bons pastorets); en Lluciwert i Satasnar parodiaven les forces del mal; un tal Pere està molt indecís i perdut portant la rosa vermella; en Jetsè o Tretze, un farmacèutic arruïnat per la demora en els pagaments; en Tercervies o Jeremies, quequejant i recordant sovint

que venia de les terres de Lleida; La Cupcepció, la Inícia i Sant Merkel... Tots ells són els personatges que, dirigits per Jordi Guinart, van desengranant la trama.

Molt sorprenent ha estat l'hàbil adaptació del text i la qualitat interpretativa dels protagonistes. En Joan Soler (el Pintoret), president de Convergència de Moià, en el paper de Convergència, interpretat amb una bona dosi de comicitat; al seu costat, l'Enric Casacuberta fent d'Esquerret i completant el duet divertit de l'obra. Dionís Guiterras, alcalde de Moià i diputat al Parlament de Catalunya, escenificant el personatge de Satasnar, amb caràcter i amb gran força interpretativa, juntament amb Quim Vila en el paper de Lluciwert, lluint una imatge més semblant a Jack Nicholson que al maldestre ministre. Josep M. Riera (Puixic), amb gràcia i destresa, resolent el difícil paper del quec Tercervies. El tranquil i pausat Jaume Valdeoriola, de cal Tretze, encarnant en Tretze. Marta Carrillo, molt versàtil i enèrgica en el seu doble paper de Cupcepció i d'esbirro, a més de Cristina Vila en el paper d'Inícia, Adrián del Valle fent d'en Pere, i Marta Carbó com a Sant Merkel.

L'obra, carregada de sàtira i humor, ha arrencat bones rialles i forts aplaudiments al llarg de totes les representacions. El text, hàbil, càustic i mordaç, de durada de poc més d'una hora, intepretada en un sol acte, amb una posada en escena força austera i un reduït nombre de personatges molt ben interpretats i dirigits, han estat la clau de l'èxit.

A l'hora d'escriure aquesta crònica es preveïen actuacions a Oló, Collsuspina i Castellterçol. Alguna televisió també s'havia interessat per la seva filmació.

Reformes al CEIP Josep Orriols Roca

Junta de l'AMPA de l'Escola

Al desembre van començar les reformes al pati i a la biblioteca de l'escola. Amb aquesta iniciativa es pretén, per un costat, millorar els espais del pati, principalment el pati d'educació infantil, i per altra banda adequar la biblioteca. Des de la comunitat educativa del centre —mestres, pares i mares i tot aquell que hi ha volgut participar— s'ha elaborat un projecte per al pati que té com a objectiu potenciar l'aprenentatge integral dels nens i les nenes amb els espais i els materials adequats. Algunes de les innovacions que trobarem en el nou pati seran uns poblats fets amb troncs de fusta reciclats, procedents d'arbres morts, també una gran pissarra amb diferents elements interactius que separa una zona de l'altra, una composició de troncs, unes taules fetes amb grans bobines de cables i seients fets amb troncs, testos fets amb pneumàtics. Ja s'han enllestit uns caminets pavimentats, a base de lloses de pedra natural, que separen espais i adequen uns recorreguts per poder accedir a les aules evitant la sorra i el fang.



Pel que fa a la biblioteca, es vol donar un to més càlid a aquest espai, pintant-la, posant parquet i adequant espais amb motius naturals i coixins per poder llegir en un entorn relaxat i agradable.

Totes aquestes reformes s'estan duent a terme amb el treball voluntari i el coneixement de pares, mares i mestres, aprofitant recursos municipals, materials reciclats, maquinària... així com amb l'ajut econòmic de l'AMPA. Concretament, per a la reforma de la biblioteca, l'AMPA hi destinarà els diners aconseguits amb el primer premi de la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya pel projecte "Aula d'Estudi i Classes d'Alfabetització".

Jornades sobre lesió medul·lar al Món Sant Benet

Mercè Bigorra

Els dies 28 i 29 de novembre va tenir lloc la "VI Reunió de Columna. Tractament de la lesió medul·lar: actualització i avenços" al Món Sant Benet (Bages), amb l'assistència de 150 especialistes en cirurgia, neurocirurgia de columna i metges rehabilitadors.

Es van presentar trenta ponències per part d'especialistes procedents de Catalunya, Espanya i Portugal, que van servir per posar al dia els avenços en aquesta

matèria. El conegut esportista i professional del motor Isidre Esteve, lesionat medul·lar, va fer la conferència inaugural, aportant la seva experiència personal en aquest tema.

Essent la sisena edició d'aquesta especialitat, es tracta d'unes jornades plenament consolidades i reconegudes a nivell de tot el país. Felicitem al doctor moianès Josep Abancó i Sors, director i coordinador d'aquestes jornades.

L'exposició sobre Viñas, de Moià a Sitges

Associació Cultural Modilianum

Les grans cavalcades agrícoles de les primeres edicions de la Festa de l'Arbre Fruiter de Moià, els anys 1905 i 1906, acabaren amb un gran èxit participatiu i de repercussió en els mitjans de comunicació. Però també amb un gran dèficit que ni l'ajuntament ni el mateix tenor Viñas no es veien amb cor de continuar. Per això, a partir del tercer any, la Festa moianesa rebaixà plantejaments i, durant uns anys, s'anomenà oficialment Festa *Íntima* de l'Arbre Fruiter.

Viñas, tantmateix, no es va rendir en les seves conviccions i maldà perquè aquell mateix any la Festa se celebrés amb tota l'esplendor possible. D'aquí sorgí que l'edició *oficial* se celebrés a Sitges. Segurament en la tria del lloc hi influí el fet que l'autor de l'himne a l'arbre fruiter, Enric Morera, vivia en aquells moments a Sitges. Fos com fos, el 26 d'agost de 1907 la població del Garraf acollia amb gran èxit una cavalcada agrícola que donà llum a la Festa.

Una Festa que, malauradament no es repetiria... fins cent set anys després, com

està previst que succeeixi enguany, gràcies a la iniciativa del Cercle Artístic de Sitges, dirigit per Carles Arola, i de Joventuts Musicals de Sitges, que volen recuperar la Festa creada pel tenor Viñas.

Aquesta iniciativa, que caldrà seguir amb atenció des de Moià, s'ha portat a terme coincidint amb la instal·lació a Sitges de l'exposició *Francesc Viñas (1863-1933), el tenor moianès universal*. L'exposició, organitzada a Moià per l'Associació Cultural Modilianum i Joventuts Musicals de Moià, amb documents i material del Museu de Moià i de la Fundació F. Viñas.

La inauguració, al Palau Miramar, tingué lloc el dissabte 30 de novembre (on s'ha pogut veure fins al 3 de gener d'enguany) i comptà amb la presència, per part moianesa, de l'alcalde, Dionís Guiteras, el regidor de Cultura, Joan Capdevila, i els representants de l'Associació Cultural Modilianum i Joventuts Musicals de Moià, Jaume Clarà i Nona Arola, respectivament. Nona Arola complementà les activitats amb una conferència sobre Francesc Viñas, el dia 13 de desembre.



La regidora de Cultura de Sitges, intervenint en l'acte d'inauguració (fot. M. de Planell)

LES ENTITATS INFORMEN

Assemblea General de Moiàtenuu

Martí Prats Soler, vice-president

Com molts dels lectors de LA TOSCA sabreu, *El Polvorí* va néixer fa uns quatre anys. Mentida. Fa nou anys, la primera junta va fer un número del *Polvorí* i la tercera junta, ara sí fa quatre anys, va rescatar el projecte i el va convertir en una revista que ens ha fet sentir molt orgullosos. El cas és que la feina que representava no s'adeia amb la repercussió que tenia, ja que trèiem 200 còpies de cada revista, treballant-hi trenta persones voluntàriament i els darrers números ens els vam menjar amb patates. Vam decidir que fins que no aparegui un moianès o moianesa amb ganes i empena per a tirar-ho endavant, ens conformarem amb anar fent algun apunt de la nostra activitat a LA TOSCA, si aquesta accepta la nostra aportació.

El 15 de novembre vam celebrar a l'Ateneu una assemblea de socis per revisar la feina feta durant el darrer any. Situem-nos: l'Ateneu la Pólvora, situat al local del Sant Graal, és un local propietat de l'ajuntament del poble i cedit a l'associació juvenil Moiàtenuu per tal de gestionar-lo; d'això, aquest estiu en farà deu anys. Cada dos anys fem un canvi de junta i el setembre del 2012 vam entrar-hi una colla amb moltes ganes de fer feina.

A la reunió ens vam centrar en la renovació del conveni, que ja hem acabat d'ultimar amb l'ajuntament, i amb la revisió de la feina feta durant el darrer any per encarar aquest segon (i últim) any de l'actual junta. Ens va sorprendre molt gratament veure la quantitat de coses que hem fet durant l'any. Tres caps de setmana de treball (neteja, jornades sobre alternatives de consum, bricolatge), Festival la Pólvora, Festa Major, un túnel del terror per Tots Sants, diverses actuacions dels grups de trapezi i teatre que treballen entre setmana al local, tres *jam sessions*, més de vint concerts, sessions de jocs de taula, una maratón de cinema, tres exposicions, diversos tallers (de ratfia, *swing*...), algunes festes infantils, un debat electoral...

Però trobem a faltar més implicació. Qualsevol entitat del poble o de fora, qualsevol proposta artística, cultural, social... tenim un local preciós i ben equipat a disposició de tots els moianesos. Què hi trobes a faltar? Vine un dia a junta el diumenge al vespre i explica'ns-ho. I si no ens hi trobes, envia'ns un correu electrònic, un whatsapp, un twit, un missatge al facebook, un comentari al blog... (polvobloc.blogspot.com; ateneulapolvoramoia@gmail.com).



Escola Pia

Sant Josep de Calassanç

El divendres 22 de novembre i l'endemà es va celebrar amb diferents actes la festa de Sant Josep de Calassanç. Com ja és tradició, durant el divendres al matí es va dur a terme la fira en els diferents patis de l'escola. Els alumnes des de tercer fins a sisè ja feia dies que per grups preparaven les diferents paradetes de jocs.

Val a dir que cada any se superen en imaginació i creativitat. La Comunitat dels Avets ja fa alguns anys que també hi participa.

A la tarda es van projectar dues pel·lícules, una per a l'educació primària i l'altra per a infantil. Després tots vàrem menjar coca per berenar.

I va arribar dissabte... el gran dia de celebració amb tota la comunitat educativa per excel·lència. Els pares i mares de l'AMPA van treballar de valent ja des de bon matí per tal de tenir el foc preparat on cremàriem els ninots que cada classe havia fet uns dies abans. Tots estaven relacionats amb el món de la música, tema tran-

versal de l'escola durant aquest curs. Instruments musicals i diferents personatges eren els protagonistes de la gran foguera.

A les sis de la tarda l'església de l'escola es va omplir d'alumnes i famílies per celebrar la missa. Uns convidats molt especials presidien la celebració: els nostres gegants, Oriol i Natàlia, que van entrar a l'església al so de la sardana que el pare Mateu havia compost especialment per a ells i que els nens i nenes anaven cantant. Un grup de pares, mares i nens i nenes de l'escola amb diferents instruments, juntament amb la mestra de música, van acompanyar les cançons de la celebració.

La festa va continuar amb un correfoc infantil a càrrec dels diables de Castellterçol, que van ser els encarregats d'encendre el foc. Amb l'escalforeta de la gran foguera vàrem poder degustar un bon sopar d'entrepà amb botifarra, begudes i flam, que els pares i mares de l'AMPA havien preparat.

Un any més podem parlar d'una lluada i participada festa.



Els gegants de l'Escola Pia celebrant Sant Josep de Calassanç

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400



CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ



SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

Els Pastorets musicals

El divendres 20 de desembre, últim dia del trimestre, es van dur a terme a l'Escola Pia dues representacions dels Pastorets.

A la tarda, el públic format per avis de la Residència, Comunitat dels Avets, familiars dels actors i tots els nens i nenes de l'escola es disposaven a veure uns Pastorets totalment renovats. El text, escrit per a l'ocasió per en Josep Maria Fontcuberta, feia moltes referències a la música i alguns del personatges interpretaven peces musicals.

Al vespre, a dos quarts de nou, tot-hom ja estava a punt per a fer una nova

representació, aquesta vegada davant de les famílies i d'un bon nombre d'ex-alumnes que recorden que no fa pas tant de temps ells mateixos n'eren els protagonistes.

Dimoniets, fúries, pastors i pastores, sant Josep, la Verge Maria, el rei Herodes amb els tres reis i patges, un nombrós grup d'angelets i una coral que feia goig de veure van anar interpretant els seus papers davant el públic que aplaudia cada una de les actuacions.

Tots dalt de l'escenari de l'Escola Pia van donar la benvinguda al Nen Jesús, paper molt ben interpretat a la tarda per en Martí i a la nit per en Jan, tot cantant una nadala.



Pastorets de l'Escola Pia

Biblioteca de Moià

Aquest any, i durant les festes de Nadal, la biblioteca ha estat un punt de recollida de joguines. Ha participat en la campanya *Cap infant fora de joc: ara jugues tu!*, conjuntament amb la Creu Roja i els Serveis Socials de Moià. Les joguines recollides s'han destinat a famílies sense recursos.

Durant el mes de desembre s'han fet un seguit d'activitats relacionades amb el Nadal. La primera va ser un taller on es van fer estrelles i arbres amb llana, una mica de cola i escuradents, per a decorar la biblioteca.

Amb els titellaires de la Companyia Pamipipa, petits i grans van gaudir de l'espectacle *Vibubel-la Vivaldi*. La música de Vivaldi i diverses històries inspirades en cançons populars catalanes van configurar el recorregut per les quatre estacions de l'any amb titelles plens de color i de màgia. L'espectacle, basat en el llenguatge visual i musical

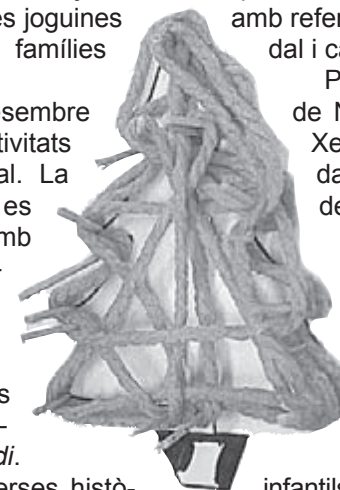
d'estètica molt acurada, va emocionar tot el públic.

L'hora del conte va arribar de manera dolça. La rondallaire Clara Gavallda va explicar tres *Contes amb gust de torrons*, amb referències a les tradicions de Nadal i cançons populars.

Per acabar amb les activitats de Nadal, la coral moianesa Cor Xera va fer una cantada de nades que va omplir la biblioteca de música i festa.

Per altra banda, durant els mesos de desembre i gener hi ha exposades a la biblioteca les pintures de l'artista moianès Enric Pascual.

Finalment, volem informar-vos que ja teniu a la vostra disposició els llibres infantils i juvenils, així com cinc noves revistes i un llibre electrònic per estrenar, provinents de l'última campanya d'animació a la lectura *Maria Moliner* que a finals d'estiu va atorgar a la biblioteca el Ministeri de Cultura. Us convidem a gaudir-ne.



Cantada de Nades amb la Coral Xera

Museu de Moià

El Museu de tots. El Museu Municipal de Moià, continuant amb la seva política d'accessibilitat per a col·lectius amb dificultats especials, ha posat a disposició de tots aquells que ho requereixin un suport auditiu i en llenguatge LSC (*llengua de signes catalana*) per tal de poder visitar l'espai *La mirada tàctil*, ubicat a l'exposició permanent del museu de Moià. Podeu trobar el suport auditiu i el LSC a http://www.diba.cat/opc/mirada_tactil_moià.

Bon 2014! El mes de desembre us desitjàvem unes bones festes i ara, passat festes, els nostres equipaments, Museu de Moià i Coves del Toll han començat a rebre les escoles, centres d'ensenyament, AMPAs, grups de gent gran... que abans d'acabar l'any van fer les seves re-

serveis. A més, comptem amb les noves reserves per a la realització de les activitats que aniran omplint la graella i us recordem que encara resta alguna plaça per al XIII Mercat Escolar de la Prehistòria del pròxim mes de maig.

Francesc Viñas a Sitges. Durant gairebé tres mesos vam poder gaudir al Museu de Moià i a la sala d'exposicions del Casal de l'exposició temporal *Francesc Viñas (1863-1933), el tenor moianès universal*. Tancat el període expositiu a Moià, el museu de Sitges va fer la petició oficial per a itinerar l'exposició temporal al seu equipament. Així que des del 30 de novembre del 2013, els visitants del museu de Sitges, Palau Miramar, han pogut gaudir de l'exposició fins al 3 de gener.

Un any més, Moià!

Units per la Fam

Doncs sí, ho hem tornat a fer! Durant la passada Fira del Tió, el 15 de desembre, vàrem tornar a fer la Sopa de Pedres per a tothom amb els ingredients que van aportar Carnisseria Padrisa, Cal Maties, Cal Noc, Ca la Teresa, Els Avets i els nens i nenes de l'Escola Pia i de l'Escola Pública Josep Orriols i Roca. La vegetal i la de carn. Totes dues eren boníssimes i calentones i venien d'allò més de gust amb el fred!

La idea, com l'any passat, ha estat recaptar diners per als Serveis Socials de Moià i més específicament per al programa «Esmorzars saludables». Malauradament, la situació econòmica que pateixen famílies de la nostra població fa que alguns infants necessitin aquest suport alimentari.

També es va fer recapte d'aliments per a Càritas atipant el tió. Els Desperta Espurnes van representar, i ens van fer posar la pell de gallina una vegada més, el conte «La sopa de pedres» i també vàrem tenir paradeta amb venda de llibres de segona mà, donació de la Biblioteca de Moià i de particulars. Volem agrair la participació dels grallers de Moià i del gegantons de l'Escola Pia.

I, per suposat, també vàrem rifar dues fantàstiques paneres.

Tot plegat, incloent-hi l'aportació de la creperia de Desperta Espurnes, va constituir un èxit de recaptació, en total 965 euros, que ja hem fet arribar als Serveis Socials. Només ens resta donar les gràcies a tothom qui, d'una manera o d'una altra, ho ha fet possible.

MOIANÈS

Notícies de l'Estany

Maria Estany Esparó

El dia 5 d'octubre es va fer una sortida amb autocar a Santa Pau i a Besalú. Amb un trenet es va visitar el volcà Croscat i també el Museu de les Miniatures.

El dia 12 d'octubre es va pujar al puig de la Caritat i després es va baixar amb les torxes enceses un cop s'hagué fet fosc. Per culpa del mal temps, aquest esdeveniment no s'havia pogut fer per la Festa Major.

El diumenge 13 d'octubre els gegants de l'Estany van participar en la Fira del Moianès a Castellsir. A migdia a l'Estany hi hagué un vermut popular amb l'Oriol Junqueras, d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC).

El dissabte 19 d'octubre a l'església tingué lloc l'últim concert de Stagnum'13, amb obres de Ludwig van Beethoven i Johannes Brahms, a càrrec d'Anna Urpina tocant el violí i Joan Ribé tocant el piano.

El 31 d'octubre es va fer una castanyada popular al local del cine, organitzada per l'ajuntament: sopar, música i ball amb el grup Gato Negro.

La Fira de la Puríssima va començar el divendres 6 de desembre amb una pas-

sejada de 8 km pels voltants de l'Estany, seguida d'un torneig de bitlles catalanes i, a la tarda, gresca, jocs de mans i concursos. El dissabte dia 7, gimcana digital, cine familiar i lectura poètica sobre Felip Graugés.

El diumenge 8 de desembre, dia de la fira, hi hagué parades d'artesans i entitats, «fira del pinzell», 42è concurs de pintura ràpida, visites guiades a la mina, jornada de portes obertes del monestir, 5a trobada de plaques de cava, jocs gegants, exposició «Faces», taller «Preparem el Nadal: estels i mòbils», exposició d'artesanía de fulles, flors naturals i bijuteria, exposició de *patchwork*, simultànies d'escacs, ballada dels gegants, 7a trobada d'estanyencs voltant pel món, lliurament dels premis del 42è concurs de pintura ràpida, etc. I a la tarda, ball de fira amb el quintet Xarop de Nit.

Per la Marató de TV3 sobre «Les malalties neurodegeneratives» es van dur a terme les següents activitats: el dia de la fira, viatges en carruatge i l'arbre dels desitjos; el dissabte 14 de desembre a la tar-

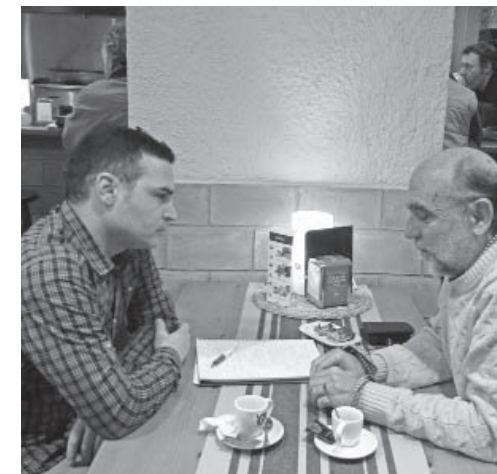


Excursió a Besalú (Fot. Joan Purí)

PERFILS

Rafael Manzanera: «Si algun dia estem al cel, veurem que al cel també fa molt fred»

Albert Lozano



A. Lozano entrevista R. Manzanera

Moià cada dissabte. Rafael i un servidor ens coneixem de fa molts anys i tenia moltes ganes de saber la seva opinió sobre el procés sobiranista, la qual cosa no m'ha deixat més espai per a parlar de l'èxit de «El Musical», que enguany celebra la desena edició. Tinc la sensació que entre uns i altres hem deixat perdre un actiu important de coneixement per al nostre consistori.

El propassat dia 12 de desembre 87 dels 135 diputats del Parlament de Catalunya van aprovar celebrar una consulta per a decidir si Catalunya vol esdevenir un estat. Vostè està a favor del dret a decidir?

Sempre estaré a favor del dret a decidir. Des de fa quaranta anys estic a favor d'aquest dret. Com més ampli i lliure de possibilitats, millor. Em preocupa l'actitud del Govern de l'Estat, perquè és molt tancada, però no em deixa de preocupar també la del Govern de Catalunya.

En quin sentit?

Doncs que no s'està produint tant el dret a decidir com a el dret a decidir que sí. M'hauria agradat més que el dret a decidir fos més equilibrat entre totes les opcions.

¿Creu, doncs, que la pregunta està més enfocada al Sí que al No?

No cal ser un gran analista polític per a veure que la posició entre les diverses opcions no és equilibrada... Si vols que em defineixi, ja ho faré... No sé si votaré il·lusionat, perquè les consultes han de tenir una sèrie d'elements que jo crec que són tan importants com la mateixa consulta.



da, xerrada-cafè a càrrec del metge Jordi Alberch, la neuròloga M^a Àngels Font, el neuròleg Jurek Krupinski, la presidenta de la Fundació Esclerosi Múltiple Rosa M^a Estrany, la directora de la Fundació Esclerosi Múltiple Rosa Masriera i la metgessa de família Emma. El diumenge 15 de desembre a la tarda, exhibició de zumba i xocolatada. I el dia de Sant Esteve, bingo popular.

El diumenge 22 de desembre al matí, tió popular per a la canalla organitzat per l'ACR i, a la tarda, concert a l'església a càrrec de la Coral de Castelletçol.

El dissabte 28 de desembre la Capella de Música de la Seu i l'Associació teatral «El teló» de Manresa van presentar «El poema de Nadal», de Josep M^a de Segarra.

El diumenge 29 de desembre els patges reials van recollir les cartes dels infants.

El 22 de novembre va néixer en Biel Puchol Brugué, fill de l'Òscar i de la Cristina.

Aquest mes de novembre ens han deixat l'Encarnació Esparó i Rovira, el dia 7, a l'edat de vuitanta-cinc anys; i en Joan Purí i Franquesa (Podai), el dia 13, a l'edat de vuitanta-tres anys.



Fira de l'Estany (Fot. Joan Purí)



Rafael Manzanera en
El fantasma de l'òpera. El Musical 2013

Aquest acord majoritari ha agafat el PSC en fora de joc?

Jo no sóc un portaveu del PSC català; sóc un ciutadà normal que fa molts anys que lluita per la llibertat i pel fet de ser català. El que sí que et puc dir és que, aquest any, l'Onze de Setembre no sabia on anar. Perquè no tenia ganes d'anar a una manifestació independentista i tampoc no tenia ganes d'anar a una manifestació espanyolista. No sé el PSC; jo em vaig quedar fora de joc, i no estic agraït a l'Assemblea Nacional de Catalunya ni als partits espanyolistes per haver-me deixat en fora de joc.

Creu que hi ha un volum molt important de catalans que també van quedar en fora de joc o desemparats?

En paraules meves, quan en una societat es polaritzen les postures i desapareixen els matisos grisos es pot guanyar en algun aspecte però se'n perden moltíssims. Tota la meua vida he defensat les minories, vaig defensar els independentistes quan eren minoria, els gais quan eren minoria, les feministes... Ara, a seixanta anys, no canviaré, seguiré defensant les

minories. Entre un Sí i un No, en política, hi ha una paleta de grisos molt gran, i ara o estàs a favor o estàs en contra de no sé què, tampoc no hi vull pensar gaire. I algú tindrà responsabilitat de tot això, i Madrid no pot ser que tingui la culpa de tot.

¿Vostè és de l'ala catalanista del PSC o, al contrari, és més proper a Navarro?

Jo em trobo feliç de pertànyer a una societat tan complexa com la catalana, i de participar en un partit amb tan diverses opinions i sensibilitats com és el PSC; les uniformitats no m'han agradat mai. En alguns mitjans no es diu prou que Iniciativa o CiU tenen diverses sensibilitats. Jo sempre he sigut republicà i federalista i m'he sentit molt còmode participant en el PSC.

Enric Terencio de moment ha estat l'únic candidat que ha dit que es presentarà a les pròximes eleccions municipals de Moià pel PSC. L'Enric no va treure representació en les darreres eleccions. No és contraproductiu que s'hi torni a presentar?

Jo crec que no. L'Enric és una persona arrelada al poble, on va ser una pena general que no tragués representació. L'Enric ha estat molt correcte en tota la crisi que hi hagut del tema de la Sindicatura de Comptes, ha tingut una actuació impecable i solidària; no és una mala idea que es presenti si ell vol.

Rafael, vostè té un currículum professional brillant. La seva trajectòria personal està molt arrelada a Moià. Li han preguntat en nombroses vegades per què no es presenta a l'alcaldia del poble. S'ho ha plantejat alguna vegada? Ara seria un bon moment?

Voler o no voler si t'ho proposen, i a mi mai no m'ho han proposat. No entra en els meus plans.

Però feia falta que li ho proposessin?

Jo no m'he dedicat mai a l'acció política representativa. Jo sóc militant des dels catorze anys; el que em fa més mal és el descrèdit actual de la política, em fa molt mal veure del procés sobiranista joves que fan burla de la Constitució, crec que és un error gravíssim; i fer veure que el PP i el PSOE són el mateix; és un servei a la política i a la cultura nefast i que algun dia pagarem. Si hi ha una solució al problema actual és més política i més Europa. Tornant a la pregunta, l'Enric és una persona amb vocació, el Dionís també. Jo em vaig oferir al Dionís a crear un ordre participatiu que es deia Consell de la Vila de Moià per a ajudar gent com tu, com el Toni Arisa, intentar canalitzar les opinions de les persones sobre els temes més delicats del poble a fi que tinguessin una participació ordenada; la proposta no va reeixir, es va optar per altres formes de participació també molt bones. Però bé, no em presentaré a les eleccions, no m'interessa [...]. A Moià han passat coses que han tingut més a veure amb la crisi de la política (pujada de l'IBI, debacle de CiU) que amb la nova política, i jo treballaré per la segona opció.

Ha comentat que molts joves burlen la Constitució. ¿Creu que la fotografia de Pere Navarro amb Rivera, Camacho i Llanos de Luna ajuda el PSC?

No gens. I la foto de la CUP, amb Iniciativa i ERC amb el president, què tal? Et va agradar molt?

Bé, em va agradar més.

Segur? La CUP amb Convergència?

Certament són com la nit i el dia, uns defensen uns interessos i els altres ben bé els contraris.

Tinc molt poques coses a amagar en política. Als joves se'ls ha d'explicar que aquí hi va haver una guerra civil i que el PP estava en un cantó i el PSOE en un altre. I s'ha d'explicar també que hi havia treballadors catalans i espanyols que lluitaven contra capitalistes catalans i espanyols; quant temps fa que no senties això?

Ho vaig sentir al dinar de Nadal. Dos membres de la meua família havien corregut davant els grisos defensant els drets dels treballadors en els anys setanta.

¿Ho has sentit per TV3 algun dia, això? No, oi? [...] En la cultura col·lectiva



Rafael Manzanera en El fantasma de l'òpera. El Musical 2013

del nois i noies catalans és bo que coneixin el que va passar durant la guerra civil espanyola, fa vuitanta anys. Què va ser el franquisme. I què va representar la Constitució Espanyola. Com ens va permetre tancar ferides, assolir la democràcia, ser referents de la reconciliació a tot el món i assolir el període més llarg de pau, llibertat, benestar i democràcia al nostre país. I no cal dir que tot és reformable.

¿El problema del PSC és més de comunicació, de formes?

Jo crec que el PSC és un partit que està en una crisi profunda. Quan una situació es polaritza [...]. Unió i el Sr. Duran han quedat diluïts; quan es radicalitzen les coses, és blancs contra negres, i els grisos desapareixen. Només cal veure quan dius alguna cosa moderada a les xarxes socials com se't tiren al coll. Algú tindrà responsabilitats. Escolta, a mi no em va fer callar en Franco i no em farà callar l'ANC, i diré el que penso. Ens hem de poder expressar amb matisos, i el gravíssim problema que pateix el PSC recau en la posició intermèdia, ambigua (en certa manera) que té. Quan disparen des de dos cantons, tenir posicions ambigües crec que pot estar bé. Amb unes eleccions

plebiscitàries serà terrible, perquè pujaran les radicalitats i la gent del mig quedarà absolutament laminada.

Com creu que acabarà tot plegat?

No ho sé [...]. Penso que donant suport al dret a decidir sense matisos s'està fent un flac favor amb la política militant i monocolor dels mitjans públics catalans i espanyols. A mi no m'agrada Intereconomía, ni en català ni en castellà.

Ja fa més d'un any que Moià ha entrat a l'era post-Montràs arrossegant un deute que ofega els moianesos. L'actual govern ha hagut de recórrer a polítiques més de tisorada que no pas d'esquerres, per posar en ordre els comptes. Quina conclusió en treu?

Molt positiu. Ara Moià ha marcat un estil que té molts pros, moltes llums; Dionís és una persona que ha expressat el que vol, ho ha fet, ho ha explicat. Segur que té ombres. És cert que el tema sobiranista ha tret importància a algunes arestes, dificultats del governant; crec que convé destacar que focalitzant totes les culpes en els altres s'avança molt poc; si algun dia estem al cel, veurem que al cel també fa molt fred.

Ramon Canadell: «Menys cèntims, he fet de tot»

Josep Font



Ramon Canadell

El seu avi, a qui no va conèixer, va ensenyar als de cal Gaja a fer de cistellers. En Ramon Canadell va néixer l'abril de 1931 i per això de gran alguna dona li deia «el republicà», explica, perquè aquell mes es va proclamar la República.

Va néixer a la mateixa casa on encara viu, a la Mànega. Li demanem, per encetar la conversa, si en té algun record de la guerra.

Jo tenia cinc anys i jugava al carrer amb en Josep Canet i la Maria Carme Figuera durant la guerra. Fèiem processos pel carrer amb una cadira sense respall. Tinc ben present el dia que cremaven llibres al capdamunt de l'escala dels Escolapis, en aquell replanet, just quan comença l'altre tram de graons més drets. Ens hi vam acostar i volíem agafar llibres. Els qui els cremaven ens van dir: «Feu, feu, que ja us vindrem a buscar a casa!»

Ets dels qui van començar a treballar jove, em penso...

A dotze anys vaig anar a les cases de pagès a guardar vaques: vaig estar a Castellnou, a Bossanya, al Rourell i a la Caseta d'en Fermí, on anava els estius. En aquell temps, només Bossanya disposava de llum. Les altres cases no tenien ni llum ni, és clar, aigua corrent.

Després vaig fer de ferrer a Cal Quirze, on em vaig estar cinc anys. Plegant d'allà vaig anar de manobre amb l'Alberch i en Santacreu. Amb una colla de Caldes vam «adoquinar» els carrers de Sant Sebastià, Sant Pere i Sant Josep. També vaig estar amb la colla del Caballer, treballant al monument de Francesc Viñas al parc. Ell sempre llogava gent i els buscava feina. El mes de juliol vam estar treballant al parc i a la tardor vaig anar a cal Feliu paleta. Estaven fent Cal Comandran i fèiem bigues de portland. Després vaig treballar a Cal Cirera dos anys, fins que vaig anar a la mili.

De la mili, ja ben poc se'n parla. Devien ser difícils de passar, en aquells anys...

Em va tocar a l'Àfrica, setze mesos. Era molt fotut. Si no rebies una garrota per aquí rebies una fava per allà. Una vegada em van donar vint-i-cinc fuetades entre el cap i l'esquena. Encara hi tinc marques, al cap. Els catalans érem els qui rebíem més. «¿Hablando en catalán, eh?» I ens fumien garrotades parléssim o no parléssim; ja em diràs tu com anàvem.

I què vas fer, acabada la mili?

Vaig treballar de «recader» amb el Monsech, a cal Cintet. A més d'anar a



Rafael Manzanera en The Blues Brothers. El Musical 2012



Ramon Canadell fent de Pollo

Manresa i Barcelona vam fer, durant anys, la «ruta de la llet». Recollíem els pots de la llet als camins de les cases de pagès, a la vora de la carretera. Fèiem les cases de pagès de l'Estany, Moià, Collsuspina, Castellterçol, Sant Quirze, Sant Feliu i Caldes. Les lleters eren de 25 litres. Era una feina que fèiem cada dia, de dilluns a diumenge, els 365 dies a l'any. Portàvem a la vora de 2.000 litres de llet cada dia. A Caldes hi havia uns lleters que agafaven els seus pots, els de cada casa de pagès, i uns altres anaven a la cooperativa. Mentrestant anàvem a recollir paquets a Barcelona i després, pujant, anàvem tirant els pots de cada casa. El camió no s'aturava del tot, així que no et podies torbar i havies d'aprendre a tirar-los de dos en dos. Els diumenges començàvem a les cinc del matí i fins a les tres o les quatre de la tarda. Els diumenges ens ho combinàvem entre uns i altres.

També vaig treballar a la fàbrica de l'Esparadrap quatre anys, fins que va plegar. I vaig tornar a cal Cintet fins que em vaig posar malalt i vaig haver de plegar. Més de vint anys, tot plegat.

Poc temps lliure et devia quedar?

Els diumenges que no treballava feia de cobrador de les assegurances «Montepio», feina que m'havia passat el Cintet. Quan vaig veure que ja tampoc no ho podia atrapar ho vaig passar a en Joan Surroca. I durant molts anys, també, vaig fer de representant de la Societat General d'Autors i havia d'anar a tots els concerts. Recordo haver conegut els de La Trinca i l'Antonio Molina, que em va fer muntar un escenari al Casal.

El temps me'l trobava. Pensa que vaig estar més de trenta anys a la Creu Roja i fent teatre, i més de vint-i-cinc fent també de Pollo.

Com va anar que fessis de Pollo?

Un dia pujava de cal Cintet, acabada la feina. Allà a cal Capeta hi havia la Isabel, la de ca la Isabel, parlant amb en Joan Estevanell. Vaig sentir que la Isabel deia al Joan: «El Ramon, ho farà!» Va ser així que en Joan Estevanell em va oferir fer de Pollo i em va dir que em donaria cinc pessetes cada vegada que sortís. Això devia ser l'any 1955. Vaig fer de Pollo fins que em vaig posar malalt i vaig haver de plegar de cal Cintet i de Pollo, que encara ho faria, per gust. Jo m'ho havia passat molt bé amb la canalla. Jo el vivia, el personatge. El pare Llogari Picanyol em va explicar tot el que significava el vestuari del Pollo. El Pollo representa moltes coses i una és el de botxí i empaitar la canalla. M'havia fet uns farts de córrer. Trobo que li falta alguna cosa, a aquesta figura. Ara no li saben donar vida.

Abans sortíem en quatre ocasions: per Sant Antoni de gener, per Sant Sebastià, per Corpus i per la Festa Major. En

tinc moltes anècdotes. Una vegada acompanyant els garrofins allà a Correus (a cal Trullà, al carrer Sant Sebastià), una dona es va empipar perquè l'havia tocat amb el conill i em va començar a picar amb una bossa plena de llaunes de conserva. L'Enric Oliveras la va calmar i recordo que unes dones castellanques van dir a la dona: «Parece mentira que no conozca las tradiciones del pueblo.» En una altra ocasió, també al carrer de Sant Sebastià, quan giràvem a cal Figueres, durant la cercavila de la Festa Major, l'alcalde, en Miquel Villarrúbia, em va renyar perquè havia picat dues nenes. Li vaig donar la pell de conill i la careta i li vaig dir que ja ho podia fer ell. No em va dir mai més res, del tema. Jo em vaig agafar el Pollo com un personatge de teatre: quan calia ser seriós i solemne, quan s'havia de córrer i quan calia fer gresca i fer de bufó.

I l'experiència a la Creu Roja?

Els dies que tenia lliures anava a la Creu Roja. Hi he estat un total de trenta-tres anys, allà, i hi he vist de tot. Recordo la primera seu a la plaça de Sant Sebastià i que, durant la guerra, vam agafar la rodona amb l'escut de la Creu Roja i la vam portar a l'església de l'hospital. Amb l'escut vam tapar la rosassa de l'església i davant de l'altar hi vam posar banderes de la Creu Roja. Va ser així com vam salvar l'església de la crema.

En aquell temps a Moià encara no hi havia ambulància. Una vegada vam anar a buscar una dona que tenia un infart, allà a la Ciutadilla, amb una llitera tapada. Llavors l'únic accés a la Ciutadilla era aquell carrer amb tant de pendent que de poc ens va anar que no rodolem malalta i nosaltres carrer avall. Finalment, la vam poder posar en un taxi, que només hi havia això.

A Moià ets molt conegut com a home de teatre...



Canadell en el paper de Satanàs, en els Pastorets del 1954

Vaig començar a fer teatre al local vell, amb homes sols. La primera obra que vam fer homes i dones junts va ser «Plaça Alter, número 2». Quan es va fer el local del Casal nou es va reestrenar amb aquesta mateixa obra, l'any 1961. També recordo haver participat en obres com *Un gàngster de paper fi*; *El millor dependent del món*; *El tímid de dos quarts de deu*; *El Diari d'Anna Frank*; *L'hereu i la forastera* o *La Rambla de les Floristes* de Josep M. de Sagarra, entre d'altres. A més de fer els Pastorets, és clar.

I en Ramon Canadell continua la conversa sense presses. Cada dia dina i sopa a l'Hospital. Inverteix força temps caminant, feixuc, anant de casa a la Residència i trepitjant amb dificultats i l'ajuda de croses les llambordes dels carrers de Sant Josep i de Sant Pere, que un dia va contribuir a posar.

MISCEL·LÀNIA

El pessebre vivent de Vilandeny

Dolors Fonts



Una escena del pessebre

El vint-i-sis de desembre vàrem anar al poblet de Vilandeny (Solsonès) a veure el pessebre vivent. Sortírem de Moià a mitja tarda, amb claror, ja que l'indret era una mica apartat i ho desconeixíem del tot.

El sol ja començava a fer la davallada i el paisatge no podia ser més bonic. Al fons de la vall es veien les muntanyes del Cadí, blanques de neu; pel camí, tot el que s'anava mostrant als nostres ulls ens alegrava. Quan veus el castell de Cardona encimbellat a dalt la muntanya, gairebé ja estàs arribant a Vilandeny.

Un cop allà, el fred es deixava sentir d'allò més. El poble és petit, i per a fer més bonic el pessebre vivent, està tot ell envoltat de fogueres enceses, i això li dona més vida. La gent començava a arribar, hi cap tothom, i l'aparcament és espaiós.

El capellà d'aquella contrada, que ens coneix, ens va tractar molt bé. No ens va deixar mai. A la Nuri i a mi, perquè no passéssim fred, va fer que ens esperéssim dins una casa gran del poble, molt bonica, per fora tota de pedra, amb els balcons plens de flors en testos de fang (es veu que el fred encara no les havia espantades).

Va resultar que aquella casa era on els actors del pessebre anaven a guarnir-se per a l'actuació. A tres quarts de set va començar a arribar el personal, i allà a la sala gran, amb una taula que gairebé omplia tot el menjador, plena de vestits, tothom es disfressava. Es revestien a poc a poc, en silenci i educació: una cosa molt natural.

La meva germana i jo fèiem d'espectadores, i l'encarregada de l'espectacle ens va dir: «Si volen actuar, de túniques encara en sobren unes quantes.»

A les set en punt començava el pessebre. Érem dues-centes quaranta persones que ens el miràvem, i, en la segona sessió, van ser un centenar.

Vilandeny és un lloc ideal per a aquest espectacle. El bosc, envoltat d'alzines majestuoses, imponents, on s'apareix l'àngel per a anunciar a Maria que ha de ser la Mare de Déu. El cel, aquell dia de sant Esteve, era ben estrellat, i això donava més vida al pessebre. No hi faltava cap detall, a cada racó: uns pastors fent un paller, uns altres esgrunant blat de moro, donant menjar als galls, fangant, fent la matança del porc, traient aigua del pou, passant el rosari; Josep i Maria buscant posada, els tres reis de l'Orient, el Naixement... I, al fons de tot, la fugida d'Egipte.

El públic s'ho mirava tot en silenci. I les persones que actuaven semblaven figures de cera, perquè no es movien gens. L'any que ve farà vint-i-cinc anys que el representen.

Acabat el recorregut, tothom es feia la torrada de pa i t'hi posaven, al damunt, un bon tall de cansalada. Sempre més recordarem el pessebre de Vilandeny. És una cosa molt digna de veure.

De tornada, el viatge se'ns va fer curt i, com és natural, comentàvem totes i cada una de les figures del pessebre.

LLETRES

Per una mica de sang

Xavier Juncosa

Conte guanyador del X Certamen Literari de Collsuspina Joaquim Carbó, convocat per Collsuspina Escriu, el setembre passat. Agraïm a Picanyol el dibuix que ha fet expressament per a la publicació d'aquest conte a LA TOSCA.

De vegades no entenc els homes; són desordenats, maldestres i sense un nord que els orienti. Nosaltres, en canvi, no parem en tot el dia: tenim cura de la família, dels fills i hem d'anar a buscar el menjar allà on sigui. Ni que sigui volant. Per fer-ne un tast, els explicaré la meva gesta d'ahir a la tarda.

A casa no hi havia ningú. Els nens —que són com una llaminadura per a mi— encara no havien arribat. La foscor de la galeria només era trencada per una fina escletxa de llum que provenia del carrer i que esmorteïa amb un reflex groguenc, somort, el saló on passava la tarda a l'aguait. De sobte, en sentir el fre de la clau, vaig córrer a amagar-me i a esperar el millor moment per a fúmer-li un bon ensurt; se'l mereix. Efectivament, era ell, l'home de la casa... Tancà la porta amb

cura, penjà les claus en el clauer i, ignorant la meva presència, repetí el ritual de cada dia sota la meva atenta però oculta mirada: com m'agrada amagar-me!, vaig pensar. Es tragué l'americana, obrí el llum de peu, donà un ràpid cop d'ull al diari, es descalçà, s'afluixà el cinturó i el nus de la corbata, respirà profundament i, recolzant el clatell sobre la pell gastada de la butaca, s'adormí com un vailet mentre el diari

li lliscava cames avall.

Ja has begut oli, vaig pensar; era la meva gran oportunitat. Així que, amb la mateixa parsimònia, gairebé litúrgica, de la seva arribada a casa, vaig començar a preparar l'estratègia per a venjar-me de qui venia tractant-me amb tanta

violència i menyspreu des de feia força dies. Què dic dies, setmanes!

Tenia un espai de maniobra prou ampli des del meu amagatall, una distància ideal i una bona aproximació. Això de l'aproximació és fonamental. Calia marcar un objectiu i, sobretot, un camí de fugida en el cas que ell em descobrís. Jo tenia l'objectiu ben clar: aniria directe al lòbul de l'orella esquerra; un punt del seu cos



que, des que el conec, té un *no-sé-qué* especial. Quant a la fugida, en cas de ser descobert miraria de fugir pel seu darrere; allà on hi ha les cortines del balconet que dóna al carrer. Ben mirat, però, la foscor del saló amb les persianes abaixades era el meu gran aliat.

Quan la meua estratègia fou ben clara, me'l vaig mirar amb atenció per buscar el moment ideal de la meua escomesa. Dormia amb tanta profunditat i plaer que començava a roncar amb suavitat. Calia afanyar-me; el rellotge del saló marcava tres quarts de vuit i la mainada era a punt d'arribar. Així que em vaig dir: o ara o mai; allà tens el teu objectiu i el que donarà menjar als teus fills. Tu mateix!

Sense pensar-m'ho dos cops, vaig sortir del meu amagatall al capdamunt de la làmpada i, en un vol curt, ràpid i infal·lible, em vaig atansar al lòbul de l'orella esquerra clavant-li el fibló i xuclant-li tota

la sang que vaig poder en aquell curt període de temps. La seva arravatada resposta no es féu esperar i, segurament advertit pel frenètic brogit de les meves ales —la nostra creu: quan tindrem ales menys sorolloses els dípters?—, notà la fiblada i em va fúmer una plantofada inconscient, tan ràpida com directa, que de ben poc no m'hi fa deixar la pell.

Ah..., ja ho crec que sí! Va ser una gran picada que li provocà una butllofa i una coïssor durant tres dies ben bons. Que el bombin, vaig pensar! De retruc, suposà l'aliment d'aquell vespre gloriós i l'alegria dels meus fillets que, com si hagués guanyat una medalla olímpica, m'esperaven a peu d'aeroport cridant el meu nom com si arribés el baró Richthofen de les seves conteses. Visca! Visca! Visca!, cridaven els meus fillets...

Total, ben mirat, per una mica de sang.

Un capitell de l'Estany

Marian Baqués

Som al claustre de l'Estany. Adrecem els nostres passos a la galeria de llevant. Ens aturem als peus del capitell 57c. Captiva la nostra atenció una noia que es pentina. La trobem centrada en una motllura simple que comparteix cantó amb una parella que es besa. Antoni Pladevall i Jordi Vigué en descriuen la figura: «Al costat esquerre del capitell hom pot veure una noia vista en tres quarts, la qual apareix

assegada en un escambell i es pentina una cabellera abundant i ondulada que li emmarca la cara. L'aspecte de la noia denota un gran realisme; així, hom pot veure com amb la mà dreta es pentina, mentre inclina el cap devers el costat esquerre per tal de facilitar el seu

treball. D'aquesta, d'altra banda, la seva figura s'acoba perfectament a la superfície hàbil que hi ha sota l'arcada. Porta un vestit força entallat de cos i de mànigues i llarg fins als peus, el qual vestit ha estat resolt a base d'una colla de plecs ordenats, fets amb línies paral·leles, en sentit horitzontal o vertical, d'acord amb el relleu pretès; en conjunt, el vestit, que hom ha ornamentat, a més, amb una colla de puntejats, és molt elegant, bé que força

convencional, ben al revés de la cara, que és grollera i desdibuixada» (*El monestir romànic de Santa Maria de l'Estany*, Barcelona 1978, pp. 564-565).

Una imatge que ens porta a parlar de la dona. Espigolarem textos d'aquí i d'allà. Senzillament: suggeriments que ens ajudin a obrir camins de reflexió.

Primer, per caminar camins segurs. Comencem per les arrels, és a dir, la neu-

rologia. N'és la base, i ens pot ajudar a alliberar-nos de caure en prejudicis o a parlar des del vernís. Una antropologia seriosa l'ha de tenir present en tractar qual-sevol tema. Heus ací un fragment sobre les diferències entre la dona i l'home. «Els dos sexes manifesten capa-

citats comparables, però estils diferents. Els homes són més inclinats al moviment, la persecució d'objectes, la victòria sociojeràrquica, la sexualitat més corpòria o genitalitzada, el diner i el desenvolupament professional concret amb poder i estatus social manifest. Les dones destaquen en la convicció viscuda que llegir bé l'emoció és llegir la realitat, són bones oients i demanen ser escoltades i rebre aprovació. Prefereixen la riquesa emocional a la lluita



Fot. C.I.C. - Moià



**CLÍNICA
PODOLÒGICA
MOIÀ**

DR. Carme Mendoza Salas
M. C. I. Podològica i M. C. I. Infermera J. J. J.

TRACTAMENTS DE PODOLÒGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n. 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ



**Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments**

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

**Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg**

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Visites diàries

manifesta, i la seva capacitat de perseguir objectius i controlar la realitat és tan forta com la dels homes, però utilitzen mitjans més subtils» (Ramon M. Nogués, *Cervell i transcendència*, Barcelona 2011, pp. 141s).

Un segon suggeriment, per recordar camins ben propers. Roser Portet té un article —«La dona rural al Moianès a partir de la memòria oral» (*Modilianum*, 1r semestre 2012)— que és una joia de treball de camp. Comença parlant de «la gran invisibilitat que ha patit la dona» (p. 54). I continua desgranant aspectes de la seva vida, com la manca d'independència: pensava molt però altres li administraven els recursos i les actuacions. Un article que sorprendrà. Una descripció que no s'allunya gaire de l'actualitat.

Tercer suggeriment, per reconèixer camins ja oberts. Ens l'aporta Esther Giménez-Salinas, que fins fa poc ha estat rectora de la Universitat Ramon Llull. Escriu al diari *Ara* (19-9-2013): «Dues dones, dues representants de la societat civil, Muriel Casals i Carme Forcadell, han protagonitzat un dels principals esdeveniments dels darrers temps a Catalunya. Una més madura, l'altra més jove; una en l'ensenyament superior en la disciplina d'economia, l'altra en l'educació secundària i en política lingüística i social a les aules, però, en definitiva, ambdues professionals en el món educatiu. Totes dues han desplegat la seva millor pedagogia per liderar una iniciativa nascuda al si de la societat que reivindica el dret a decidir. [...] Dues dones, com en el seu dia també ho van ser Jane Adams i Julia Lathrop, precursoras del treball social als Estats Units a finals del segle XIX, pacifistes i reformadores, que van crear centenars de llars d'acollida per a nens deseparats. O com les diputades Clara Campoamor i Victoria Kent en la seva lluita pel sufragi universal a Espanya. També coetànies en el temps, encara

que de països diferents, eren Emilia Pardo Bazán i Marie Curie, totes dues acadèmiques de disciplines tan disperses com la literatura i els assajos i la ciència i la teoria de la reactivitat».

Quart suggeriment, per reivindicar camins. Mentrestant, dones com Gemma Lienas animen a canviar consciències. Escriu: «Hi ha dones amb els ulls oberts, que s'han fet feministes; dones amb una certa miopia, que es mantenen al marge de la lluita, i dones que encara no han sentit la necessitat d'incorporar-s'hi» (*Rebels, ni putes ni submises*, Barcelona 2005, p. 153).

Cinquè suggeriment, per recordar camins. Imma Sanchís és un dels tres periodistes que ens ajuden a aprendre cada dia en la «Contraportada» de *La Vanguardia*. Va recollir les seves entrevistes a cinquanta-nou dones en el llibre *El don de arder. Mujeres que han cambiado el mundo* (Barcelona 2004). Reflexiona en el pròleg (p. 14): «La força d'aquestes dones no els resta tendresa. Potser prové d'aquella fe que han estat capaces de desenvolupar en algun moment de la seva vida. Fe en elles mateixes i en el fet que la vida val la pena. La raó, el sentit comú per ells mateixos no tenen la capacitat de transformació. Aquestes dones estan plenes de sentiments intel·ligents, aquest és el seu denominador comú. A part d'això, són totes diverses, n'hi ha d'analfabetes, poetesses, àvies, mares... Però no hi ha cap vida buida, cap concessió a la fama o al prestigi circumstancial.»

I sisè suggeriment, per caminar la poesia. Maria Mercè Marçal no deixa indiferent. Ja l'any 1976, quan guanya el Premi Carles Riba, fa divisa d'aquests versos (*Cau de llunes*, Barcelona 1977, p. 15):

A l'atzar agraeixo tres dons: haver nascut
dona,
de classe baixa i nació oprimida.
I el tènol atzur de ser tres voltes rebel.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Rentar la roba

Joan Carrera i Vilardell

En la història de les diferents cultures, la higiene corporal, la domèstica, i en ella el rentar la roba, van tenir un grau d'importància molt diferent. Els romans varen practicar i portaren a terme moltes activitats relacionades amb la neteja. Durant el temps d'ocupació islàmica varen ser també establertes com una pràctica comuna, i disposaven de termes, rentadors i banys públics. No va ser el mateix durant l'edat mitjana europea, on realment la higiene estava molt descuidada i en alguns sectors de població era gairebé inexistent. Va ser en el segle XIX, amb les descobertes realitzades per Pasteur i Koch, que es va tornar a valorar la funció higiènica que tenia l'aigua i, a poc a poc, es van anar instal·lant canonades, s'anaren construint fonts i safareigs públics, es cobriren les clavagueres a cel obert i s'endregaren les cases dels pobles.

Aquestes millores arribaren també a Moià, sobretot a partir de fer-se la canalització de l'aigua dels brolladors de la Crespiera fins al poble al principi dels anys trenta.

Les dones fins aleshores utilitzaven les rieres, torrents, basses o sèquies. El rentat de la roba requeria diverses fases perquè quedés neta, el procés per portar a terme la feina era feixug i llarg.

S'havia de portar la roba a la riera amb el cistell sobre el cap, al maluc o l'espatlla, segons el costum. Algunes dones feien servir una xivira o un carretó de ma, moltes vegades anaven calçades amb socs, esclops o espadenyes, de genolls sobre una fusta al costat de l'aigua, amb el picador donant cops a la roba a sobre una pedra i aclarint-la continuament, tot passant fred o calor i aguantant la pluja i el vent, tregint coves plenes de roba mullada amb tot el pes.

Naturalment, a l'hivern l'aigua estava massa freda, a vegades havien de trencar el glaç, originant sempre penellons a les mans i un fort mal a les ungles. Però malgrat això, es rentava la roba.

Un cop neta, es duia a casa per estendre-la i fer «la bugada» de la roba blanca. Aquesta operació consistia en penjar a la vora del foc una perola amb aigua, tirant-



Rentador de Illana de Castellterçol

li diversos cassons de cendra al moment de bullir. Després es col·locaven les peces rentades a dintre d'un cubell de fusta i amb un "colador" a la part superior. Es tirava l'aigua bullint sobre les peces rentades, deixant-ho en repòs fins al dia següent, en què es tornava a la riera per rentar la cendra i ensabonar-la de nou. Després, s'estenien les peces al sol per blanquejar-les, sobretot un cop "aclari-des" completament. Gràcies a això, la roba quedava blanca i neta per portar-la a casa.

Rentar la roba, tal com es duia a terme, era un món exclusiu de les dones que complia una doble funcionalitat: com espai de neteja i com a lloc de trobada, de relació social, per fer petar la xerrada entre rumors i sorolls barrejats de cops de picador sobre la roba mullada, del frec de les grans pastilles del sabó fet a casa, del so d'un no parar i de continu circular de l'aigua. Simultanejava l'actitud de rentar la roba amb parlar, opinar, criticar, comentar.... Es parlava de tot.

No oblidem que rentant les dones parlaven, es feien amigues o no, reien, ploraven, s'il·lusionaven, s'entristien. Era un espai femení molt dur, però alhora agradable.

Eren temps de pobresa i misèria, les feines eren molt feixugues, anys en què la majoria dels habitants dels pobles aconseguien subsistir a base d'un reduït número d'aviram, una feixa de conreu a la muntanya i un petit hortet; era l'economia de supervivència. Utilitzaven l'aigua de la cisterna o del pou, anaven a buscar-la per beure, amb càntirs a la font. No hi havia luxes ni es pretenien, s'aprofitava tot, no es llençava res, però quan els que van viure aquells anys els recorden, sempre aconseguen deixar de banda la manca de tot, per rescatar del record aquells moments feliços de rialles compartides.

Amb el temps es va construir un safareig gran al Molí Nou on hi arribava

l'aigua que baixava de la resclosa de Passarell. Allà les dones ja no s'havien d'agenollar.

Amb l'arribada de les primeres aigües al poble per obra de Josep Coma, per la necessitat que ell tenia de poder disposar d'aigua corrent per posar en funcionament la seva indústria fabril (a Cal Cristo i el seu jardí), es dugué a terme la canalització de les aigües de Passarell i de la font de l'Avi, obres que es realitzaren entre els anys 1868 i 1870. Degut a la disponibilitat d'aquestes aigües, Coma va construir un gran safareig públic on hi cabien quatre o cinc dones per banda. Estava situat en terrenys de Cal Cristo, al costat de la quadre dels telers. Es cuidava d'aquest safareig l'encarregat de Josep Coma, un tal Felip.

Les dones que volien rentar la roba ho havien de demanar al Felip i aquest portava una llibreta i anava donant tanda. Quan les dones havien acabat de rentar i se n'anaven, el Felip els cobrava l'import de quinze o vint cèntims l'hora.

Quan varen tirar els safareigs d'en Coma a terra, les dones rentaven la roba al mig del carrer del Salt, on hi havia un safareig particular. Hi havia un pou i feien anar l'aigua del pou al safareig.

Anys després, amb l'arribada de la canalització al poble amb l'aigua de la Crespiera, es va produir una substancial millora i el fet de poder disposar d'aigua corrent a las cases va donar peu a la construcció de dipòsits i safareigs particulars. Això va comportar un canvi en la manera de fer i dels costums. Les dones varen guanyar amb comoditat i estalvi de temps, però deixaren enrere una pràctica comuna per una activitat privada. Ja no era una feina comunitària de relació oberta, sinó que s'havia tornat íntima de cada casa, on durant molt de temps al rentar la roba, es recordava amb certa nostàlgia els temps passats vora l'aigua amb la companyia de les altres dones.

INDRETS

A la cantonada: vins del Pla de Bages

Elvira Permanyer

Al Moianès, i en concret a Moià, quan es recorre el territori trobes infinitat de barraques de vinya. Cadascuna podria explicar-nos les trifulgues de la terra on s'edifica, del pagès que la va aixecar i s'hi aixoplugava o de l'amo que la mantenia en bon estat.

Però, amb el pas del temps i de la fil·loxera, la vinya com a conreu d'una certa importància va deixar de ser present al Moianès, fins que recentment, és a dir, d'uns cinquanta o seixanta anys cap aquí, en comarques veïnes s'està remuntant la situació i es torna a conrear, donant vins excel·lents.

Molts moianesos, quan per vacances ens apropem a altres contrades i països més o menys llunyans, som capaços d'anar a veure museus del vi, visitar caves i cellers per conèixer la feina dels vitivinicultors de nom i renom, però lluny del nostre entorn, fins i tot lluny del tarannà comercial català. Som capaços de tastar, i també «disfrutar», vins de tota mena i fins i tot comprar-ne per allò del nom que sona molt.

Però ara que la tendència és promocionar, fomentar i conèixer els *productes de proximitat*, caldria que miréssim quins vins de primer nivell tenim aquí a la cantonada per bons, per ben presentats i per l'excel·lència exquisida.

Recentment vaig poder visitar una de les terres vitivinícoles del Bages, terra treballada i conreada, sàviament explotada i que està donant uns resultats de primer ordre.

Em refereixo a les vinyes de la masia Roqueta, de baix a Artés. Qui no es recorda dels 3R i 2R que el Monsech repartia per les cases de Moià? Qui no recorda que anaves a ca la Marciana i deixaves els diners darrere la porta per l'ampolla de vi que volies?

Temps era temps!

Però els temps canvien, les tendències i els gustos varien, tot és nou i alhora tot és vell, i així tenim en l'actualitat uns vins de la masia Roqueta amb molta història d'anys i panys al darrere, que s'han transformat en vins de gran qualitat, ben treballats en diverses gammes i coneguts



Visita al celler Abadal, a Santa Maria d'Horta d'Avinyó (fot. E. Permanyer)

amb el nom d'*Abadal* per als gustos dels ciutadans del segle XXI.

Per què us comento tot això? Doncs simplement perquè a vint minuts de casa vaig poder passejar-me per les frondoses vinyes i els ceps de *merlot* i de *sumoll* encara pendents de veremar (aquest any tot ha anat una mica més endarrerit), tastar els grans de raïm per veure si el pi-nyol estava al punt de madur per a reco-llir-lo, diferenciar el sabor i la textura de la polpa i de la pell d'un i altre, saber com es poda perquè el pes dels raïms pugui ser suportat pel cep, que tot el que ve-iem d'alçada dels ceps ho tenen de pro-funditat en la terra, que la poda manual i mecanitzada es complementen, com es recull i com es fa l'arribada al celler per a ser tractat i saber dels diversos estats pels quals passa el raïm fins que arriba a la nostra copa.

Però també conèixer els orígens de tot plegat, passejant pels vells cellers de sota el mas on s'elaborava el vi, o per la sala de les tretze bótes on es guardava, olorar un tap de bóta que havia emma-gatzemat *garnatxa*, impregnar-nos de les olors de tot l'entorn... És a dir, intuir la feina d'aquells primers vitivinicultors que generació darrere generació han fet pos-sible que s'arribés fins avui i jugar a la pri-mera divisió del món vitivinícola nacional i internacional.

Tota una experiència d'un senzill matí de diumenge a la cantonada de casa, fent cultura vitivinícola. Saber dels vins tas-tats i com s'han elaborat i, alhora, cosa que potser és el més important, fer país, potser un trosset petit. Però molts petits trossets de país en fan un de gran com és Catalunya.

La costa de la Creu

Agustina Cantó



Costa de la Creu (Fot. C.I.C. - Moià)

la natura que des d'allà dalt es mostrava generosa. A baix es veia el nucli antic de Moià, petitó, amb les masies escampades pel pla, totes plenes de vida, i s'albiraven carreteres silencioses sense cotxes i un cel nítid i clar sense rastre d'avions per-què encara no existien els reactors.

Si la creu pogués parlar ens explicaria una sèrie de coses que molts moianesos ignorem. Podria descriure'ns un paisatge solitari, sense cap mena de construcció, on a l'inici de la guerra civil espanyola van sentir-se trets i els escolapis pujaven cos-ta amunt a la recerca d'un refugi.

En la meua infantesa, a baix de la cos-ta, en començar el camí, hi havia un vell i ruïnós escorxador, on els gitanos que sovint ens visitaven solien acampar. Les criatures, al vespre, atemorits ens hi acos-tàvem per veure els balls d'aquells foras-ters, mentre de nens gitanos mig despu-llats ploraven al voltant d'una foguera.

Un altre al·licient que té ara la costa de la Creu és el jardí botànic de cal Riera, un espai a l'aire lliure cuidat, interessant, on s'aprèn a estimar i conèixer la naturale-sa i on els visitants gaudeixen amb tantes plantes que donen color i olor a l'indret.

Moià queda emparat sota el serrat de Montví i, arribant des de Barcelona, po-dem contemplar una vila protegida pel cantó de tramuntana, amb el teló de fons de la costa de la Creu.

I la creu silenciosa veia com Moià creixia, com s'escampava pel Polígon In-dustrial, amb nous carrers, amb petits i grans edificis. Aquest mirador és un punt d'atracció més de la vila, bonic i alegre per als moianesos i visitants. A Moià, sense el símbol cristià que vetlla sobre la població, ens sentiríem orfes, ens faltaria l'enseny-a que des de la costa ens acompanya com un guaita que no vol abandonar-nos.

El 30 d'abril de 1950, diumenge, el meu pare anotava en el seu dietari: «Avui fa cinquanta anys que es va posar la creu a la costa dels Escolapis. Per commemorar-ho han fet una processó que ha sortit a les quatre de la tarda de l'església parroquial. Hi anava molta gent.»

O sigui que enguany es compleixen 114 anyades que el majestuós signe de la creu contempla Moià des de la seva alta talaia. Nosaltres, quan hi pugem, ens sen-tim orgullosos de mirar-la des de la nostra petitesa enmig d'un paisatge exuberant.

Recordo que, anys enrere, quan en-cara en aquell paratge no hi havia la ur-banització actual, pujàvem a la Creu per un camí estret i polsegós a demanar que el cel ens enviés una pluja que ens era negada i la manca de la qual deixava els camps erms, sense que les llavors hi des-puntessin. Per això tota la població cla-mava al cel implorant ajuda. I arribàvem al cim cansats després del fort pendent i, encara que vist mil vegades, ens merave-llàvem d'aquells boscos, dels pobles, de



CLINICA DENTAL

Dr. Marc Pujol Comajoan

ODONTOLOGIA GENERAL-URGÈNCIES
ORTODÒNCIA-IMPLANTS

Plaça Major, 10, 1r. 1a. Tel. 93 830 06 98 08180 MOIÀ



ASFALTEX

75 ANIVERSARI

Prestigio en Impermeabilización y Soluciones Acústicas Eficaces

BARCELONA: C/ Ter 12-14 (Pol. Ind. CAN CALOPA) • T 936 747 112 Fax 935 894 363 • 361 Apdo. (P.O. Box) 60 • 08174 SANT CUGAT DEL VALLÈS (Barcelona)

PUBLICACIONS

Llibres



Papa Francesc. *La joia de l'Evangeli (Evangelii gaudium)*

Barcelona: Claret, 2013. 218 pp.

Dins la col·lecció «Documents del Magisteri» (núm. 60), ha sortit publicada en català aquesta «exhortació apostòlica postsinodal», que és considerat el document programàtic del pontificat del papa Francesc. La versió catalana ha estat feta pel nostre company de redacció Josep Ruaix.

Revistes



Modilianum. Revista d'estudis del Moianès

S'ha publicat el número 49 (volum IX de la revista), corresponent al 2n semestre de 2013. Conté les els articles «Cebrià Calvet (a) Canuto i la seva relació amb el Moianès», d'Assumpta Rafel, i «Leandre Molas i Cerdanà, un moianès a les Amèriques: cartes des de l'Uruguai (1896-1918)», de Jaume Clarà i Arisa.

—**L'Esplai**, núms. 202 (desembre 2013) i 2003 (gener 2014), butlletí de l'Associació de Gent Gran de Moià.

—**La Calderina**, núm. 4 (desembre 2013), revista de Calders.

—**Llengua Nacional**, núm. 85 (IV trimestre 2013), que publica l'article «Errors

de lèxic (II)» (pp. 21-24), de Josep Ruaix i Vinyet, i «Una construcció incorrecta amb el verb "caldre"» (p. 32), de Carles Riera, com també, signada per l'esmentat J. Ruaix, la ressenya de tres llibres de Jaume Medina (p. 45).

Diaris



20-11-2013

«Tres robatoris de coure en dues setmanes en línies de telèfon d'Avinyó i Calders».

21-11-2013

«Judo: Carla Ubasart guanya l'or a la Copa d'Espanya».

22-11-2013

«Viabilitat del Moianès», article signat per David Bonvehí, diputat de CiU al Parlament de Catalunya.

23-11-2013

«Moià posarà a votació dels veïns quina obra es fa al carrer de Santa Magdalena. Els propietaris decidiran si només s'arregla un mur o si es reforma tot el vial i hi contribueixen».

25-11-2013

«Sent comarca millorarem el que fa fem junts», entrevista a Dionís Guiteras, alcalde de Moià i diputat al Parlament de Catalunya, sobre la creació de la comarca del Moianès. «Futbol: El Moià perd amb un resultat massa engruixit al camp d'un bon Llerona».

27-11-2013

«Batuda a Moià per buscar una dona que era a casa d'un amic a Barcelona. Van mobilitzar mossos, bombers, voluntaris i un helicòpter». «Judo: López, Ubasart i Torra van pujar al podi del Trofeu de l'Hospitalet».

3-12-2013

«El calderí Putxi jugarà la fase estatal de la Copa Regions UEFA».

4-12-2013

«Judo: Carla Ubasart, Toni Torra i Marc Gómez són primers a la Copa Catalana júnior».

6-12-2013

«Activitats nadalenques a la Biblioteca de Moià». «Un jove valor ret tribut a Wagner. El pianista barceloní Marc Heredia actua demà a Moià amb un repertori sobre l'autor alemany».

7-12-2013

«Moià comença a fer realitat un centre pioner a Europa d'avions no tripulats per a usos civils. L'empresa CATUAV ha iniciat la construcció del complex de 14 hectàrees que permetrà desenvolupar tecnologia de teledetecció», reportatge de dues pàgines. «Mare de Déu», article signat per Carles Riera. «Putxi col·labora en la victòria catalana davant l'equip aragonès».

8-12-2013

«L'Estany celebra la seva fira amb artesans, entitats i actes paral·lels». «Moià, els "drones" i Amazon», article de Xavier Domènech.

10-12-2013

«L'Estany s'omple de visitants per la tradicional Fira de la Puríssima».

11-12-2013

«Moià sorteja 1.500 euros per gastar en un sol matí».

12-12-2013

«Moià celebrarà aquest diumenge la Fira del Tió i el Mercat del Trasto».

13-12-2013

«Nona Arola parla a Sitges sobre el tenor moianès Francesc Viñas».

14-12-2013

«El domador d'abel·lots al cel blau de Moià. CATUAV construeix al Moianès un centre experimental d'artefactes que volen sense cap pilot a bord», glossa, signada per Xavier Domènech, sobre Jordi Santacana Pérez. «Moià prepara uns Pastorets en versió referèndum amb l'alcalde de diable». «Moià acull dilluns una xerrada sobre arquitectura ecològica».

16-12-2013

«Contes i nades a la Biblioteca de Moià».

17-12-2013

«Moià estrena la Fira del Tió amb una excel·lent resposta».

18-12-2013

«Participants del programa "Quedem?" visiten les coves del Toll de Moià».

19-12-2013

«La Fura dels Baus estrenarà al Liceu un espectacle basat en el "Parsifal" de Wagner. El moianès Carles Padrissa dirigirà el 9 de gener un muntatge que recordarà la representació que va tenir lloc el 1913. El tenor moianès Francesc Viñas va triomfar en una insòlita funció de Cap d'Any al Liceu».

24-12-2013

«Jaume Soler Tuneu celebra les nocces d'or sacerdotals a l'església de Moià. Durant la missa, que va reunir feligresos i amistats, es va poder escoltar l'orgue restaurat».

27-12-2013

«Quim Vila i Dionís Guiteras pengen l'estelada als Pastorets de Moià. El músic va fer una revisió del text de Folch i Torres i va ser-ne coprotagonista amb l'alcalde».

LA VANGUARDIA

22-11-2013

«Pilotècnia i Fura dels Baus per acomiadar l'any a Barcelona», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior.

9-12-2013

«El Colón s'abona a La Fura. El grup català tanca la temporada de Buenos Aires amb un polèmic Verdi».

19-12-2013

«Parsifal, la connexió Barcelona. El Cercle del Liceu celebra els 100 anys de l'estrena de l'òpera de Wagner amb un muntatge de Padriassa».

29-12-2013

«L'Ésser del Mil·lenni vola sobre Montjuïc. L'estructura de La Fura protagonitzarà el comiat barceloní de l'any», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior.

EL PUNT AVUI+

24-12-2013

«El Nadal més sobiranista a Moià. Es representa una adaptació dels Pastorets sobre la consulta. Hi participen personatges com el Conxerxó, l'Esquerret i el Tercerries».

BREUS

La desaparició d'una dona a Moià es queda en un ensurt

La desaparició d'una dona resident a Moià, el passat 25 de novembre, va acabar en falsa alarma, després que la localitzessin a casa d'un conegut a Barcelona. La parella de la dona va efectuar la denúncia el mateix dia 25 a quarts d'onze de la nit en veure que la seva companya no tornava a casa —la dona havia deixat una nota dient que sortia a passejar per la zona del golf de Montbrú—. La recerca va finalitzar el dimarts 26 a primera hora de la tarda, quan van aconseguir localitzar la moianesa. Hi van participar setze agents dels Mossos d'Esquadra, bombers i personal mèdic i de rescat. La policia local de Moià, així com la de diversos pobles del Moianès, també es va sumar a la cerca.

Gran Recapte

El Gran Recapte del Banc dels Aliments, dels dies 29 i 30 de novembre, recollí a Moià la quantitat de 1.395 kg d'aliments. Entre aquests s'inclouen 160 kg recollits a l'IES Moianès, 88 per la Peña Rociera i 72 recollits directament a Càritas.

Canvis en el sentit del trànsit

Des del dia 2 de novembre es circula en sentit únic al carrer de Mn. Josep Passerissa (des de la ronda del Saiol fins a la plaça de la Comunitat de Preveres i el carrer de Ramon Molera) i a la ronda del Saiol (des del carrer del Remei fins al carrer de Mn. Josep Passerissa). En aquests carrers de la zona del Saiol també s'hi han pintat places d'aparcament.

Noces d'or sacerdotals

El dia 21 de novembre, durant la missa de 7, es van celebrar les nocces d'or sacerdotals del rector de Moià, Mn. Jaume Soler, amb presència de feligresos de l'Estany, Oló i Castellcir. Fou obsequiat amb algunes peces musicals tocades a l'orgue i amb els cants de la Coral de Moià. En acabar la missa hi hagué un petit refrigeri.

Mn. Guiteras a la web

Una part de la documentació personal de Mn. Josep Guiteras i Barceló (Moià, 1901 - Vic, 1978) es pot consultar a la web www.elcapelladelacalla.wordpress.com. Són cartes, reflexions de caire personal i religiós, poesies, obres de teatre i altres textos referents a la vida de qui fou conegut, precisament, com «el capellà de la Calla». La iniciativa ha anat a càrrec de Lluís Minoves, amb l'assessorament de l'historiador Andreu Minoves i a partir de la documentació recollida i conservada per Dolors Bau, que passarà pròximament a l'Arxiu Comarcal d'Osona. Mn. Guiteras fou capellà, des del any 1940, de l'església del Roser, de Vic, des d'on portà a terme una important activitat a favor dels sectors més necessitats de la societat.

Erasmus de Gònima a la UB

Del 17 al 20 de desembre va tenir lloc a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona el VII Congrés d'Història Moderna de Catalunya amb el títol *Catalunya entre la guerra i la pau, 1713-1813*. Entre les moltes comunicacions que es presentaren, n'hi hagué dues referents al moianès Erasme de Gònima. La primera, deguda a Xavier Juncosa, portava per títol «Erasme de Gònima, director de l'Hospital de la Caritat de Barcelona sota domini francès (1812-1814)» i s'hi discutia sobre l'afrancesament del personatge, a partir de quaranta-dos documents inèdits referits al càrrec públic que

ocupà i desenvolupà de manera molt activa durant la Guerra del Francès. La segona comunicació, signada per R.M. Subirana i A. Valluguera, amb el títol «Erasme de Gònima, de fabricant d'indianes a l'estatus nobiliari: preservació patrimonial», volia donar un toc d'atenció sobre l'estat de deteriorament actual del Palau Gònima del carrer del Carme de Barcelona. Dos nous estudis sobre aquest moianès que va perfilant-se, a mesura que s'estudia i es coneix millor, com un personatge molt notable de la vida econòmica i àdhuc política del Principat, a cavall entre els segles XVIII i XIX.

Neteja del parc

El dia 30 de novembre, al matí, Entesa per Moià va convocar, en col·laboració amb Procés Constituent i El Fanal, una sessió de neteja del parc municipal i de replantació d'arbustos, amb la intenció de «oferir una ajuda a l'ajuntament per al manteniment dels espais verds del poble».

Teatre

El grup moianès Folls pel Teatre va tornar a representar a l'Esplai de Moià, el dissabte 30 de novembre i el diumenge 1 de desembre, *Quan l'amor és vida*, versió lliure de l'obra d'Alfonso Paso *Cosas de papá y mamá*, amb alguns canvis en el repartiment. La recaptació del dissabte anava destinada al projecte *Esmorzars saludables* de l'associació moianesa Units per la Fam, que consisteix a proporcionar esmorzars equilibrats a nens de famílies necessitades de les escoles de Moià.

Ràdio Moià

El dimecres 11 de desembre, Ràdio Moià va dedicar un petit homenatge a la seva col·laboradora Joana Armadans, presentadora del programa «El xiu-xiu», amb motiu dels seus vint-i-cinc anys fent ràdio a la nostra vila.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Gabriel Fernando Gonzales Cossio, fill de Celier Fernando i de Karen Gabriela, dia 18 de novembre.

Alba de Souza Perol, filla de Rodolfo i de Yésica, dia 24 de novembre.

Aran Sans Criado, fill de Xavier i de Susana, dia 29 de novembre.

Laia Bernades Ubasart, filla de David i d'Emma, dia 3 de desembre.

Edgar Riera Garcia, fill de Xavier i de Luci, dia 6 de desembre.

Oriol Cuberta Baltar, fill de Jordi i de Laura, dia 9 de desembre.

Defuncions

Ferran Valldeoriola i Puigercós, de vuitanta-sis anys, dia 4 de desembre.

Montserrat Bertran i Tura, de vuitanta-tres anys, dia 7 de desembre, a Barcelona; persona vinculada a Moià, filla del poeta Bertran i Oriola.

Sebastià Antúnez i Roca, de seixanta-tres anys, 13 de desembre

Josep Cuberta Duran, de vuitanta-cinc anys, 31 de desembre

Josep Parareda Bosch, de vuitanta anys, dia 1 de gener de 2014

Francisca Terrés Hom, vuitanta-sis anys, vídua de Pere Valldeoriola, el dia 2 de gener de 2014

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

V P E R X E R V W L P N D L J
T V S N U M F Z S Z F V B G F
B R V M S A R E T A B O L L X
R U N D T T S K H B G A Y A F
W P S D P B A T L L E S K R H
A P E S O R E D L A C V P A Z
X O C T A T B Y W L N R V I A
P N A R J N R L D H D C O B I
U S R O O A Y P D S N P D U A
P A N F D K W A B M I Q W R V
Y M E A Z M O R A T O V J R K
Q F R C S U N T W I O W O A Z
U U G O O R Q O O G Q L V L M
P L C R I G F G C V K U Y I L
H Y V M X J W Q A Z K N N V J

Casals moianesos

Busqueu el nom de deu grans cases tradicionals moianeses (ometeu del nom la partícula *can* o *cal*).

Podeu trobar els noms a la pàgina 50.

NECROLÒGIQUES

Al Sebastià

Montse, Lluna, Llogari i Bàrbara

Només et podem donar les gràcies.

Gràcies per totes les lliçons que ens has donat sobre què vol dir estimar de veritat.

Gràcies per les teves abraçades i de com encaixaves les mans; per haver tingut la sort de sentir de ben a prop la teva respiració pausada. Ho trobarem molt a faltar.

Gràcies per ser noble, honest i transparent. Gràcies per ser autèntic i destil·lar tanta veritat durant els teus silencis. Ets el nostre referent.

T'agraïm totes les estones que has passat amb nosaltres, quan feia ja tants anys que tenies les maletes fetes per creuar el riu.

D'alguna manera ens has dit a tots adéu i estem tranquils. Tenim la certesa que ara estàs millor que mai. Has trobat la pau.



Sebastià Antúnez

Descansa en pau, Sebastià

Joan Roca Sallas

No tinc paraules per a expressar el que sento per la separació, definitiva i tan sobtada, d'aquest món del meu nebot Sebastià Antúnez Roca, fill de la meua estimada germana Maria de cal Maties. Tota la família acceptem amb pau i serenitat aquest fet tan dolorós i agraïm infinitament les mostres d'estimació que hem rebut, tant el dia de l'enterrament com els dies posteriors, de part de moltíssima gent del poble.

Us volem donar a tots les gràcies de manera sincera per l'acompanyament

sentit a tota la família Antúnez-Roca en aquests moments de dol.

Adjunto a aquest escrit la pregària que va escriure el mateix Sebastià i que es podia llegir al revers del recordatori lliurat el dia del seu enterrament:

*Oh omnipresent senyor de l'Univers,
per favor, queda't amb mi,
vine a les meves mans, per favor, vine
als meus ulls,
per favor, queda't a la meua llengua.
Per favor, habita en el meu cor. Per
favor, transforma'm,
deixa'm ser un amb tu.*

Descansa en pau, Sebastià.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

DESEMBRE 2013

	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts		Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	16,2	-2,0	6,1	9	1	-	W	-	
De l'11 al 20	17,4	1,3	6,9	4	3	3	W	5,6	
Del 21 al 31	12,3	-0,4	5,5	6	2	3	W	2,4	8,0

	MITJANES			MÀXIMA ABSOLUTA	MÍNIMA ABSOLUTA	PRECIPITACIÓ (LITRES)	PRECIPITACIÓ MÀXIMA	PLUJA (DIES)	NEU	PEDRA	TESMPESTA	BOIRA	ROSADA	GEBRADA
	MÀXIMA	MÍNIMA	MITJANA											
Gener	9,97	0,34	5,15	16,7	-3,5	35,3	18,9	10	1	-	-	19	1	12
Febrer	9,2	-0,85	5,42	13,6	-5,0	15,4	4,5	3	2	-	-	12	3	12
Març	12,69	3,10	7,89	18,6	-3,5	64,5	31,8	16	1	-	-	4	-	-
Abril	12,26	5,41	10,53	21	-1,0	109,1	38,3	10	-	-	-	7	-	-
Maig	17,05	5,80	11,43	22,2	1,0	126,0	54,0	13	-	1	2	3	-	-
Juny	22,95	10,84	16,90	27,9	6,5	47,2	30,1	7	-	-	1	4	-	-
Juliol	28,17	16,49	22,33	31,2	14,0	52,6	14,0	11	-	-	7	-	-	-
Agost	26,6	16,09	21,35	30,9	11,6	36,0	12,0	10	-	-	2	1	-	-
Setembre	23,83	13,04	18,44	29,1	9,7	67,8	19,0	5	-	-	2	13	14	-
Octubre	20,56	11,90	16,23	26,5	5,0	7,0	2,8	4	-	-	-	17	25	-
Novembre	12,89	4,23	8,56	22,5	-4,1	81,6	34,6	5	2	--	-	10	9	9
Desembre	10,37	1,94	6,16	17,4	-0,4	8,0	4,2	4	-	-	-	13	7	15
Any 2013	17,21	7,50	12,53	31,2	-5,0	650,5	54,0	98	6	1	14	103	59	48

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **13 de febrer**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Sopa de lletres: BATLLES, BUSSANYA, CALDERÓ, CARNER, LLOBATERAS, MORATÓ, PERXER, PONSÀ, ROCAFORT, VILARRÚBIA.